יודען, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאנד

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 277 | Łódź, Niedziela 3 grudnia 1933 r. | עלפטער יאהרגאנג | לאדז, זונטאג, ט״ו כסלו תרצ״ד | № 277

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

שוין ארויין אין קראפט

די פעראָרדנונג וועגען גרויסע הנחות ביים בעצאהלען פערלעגענע שטייערען

וו א ר ש א, 2. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) אין „דזשענניק אוסטאווו" פון היינט, זעקסטען דעצעמבער ה. י. איז אָפּגעדרוקט, די פעראָרדנונג פון פינאַנץ־מיניסטער, אין הסכם מיט'ן אינערן־מיניסטעריום, וועגען הנחות ביים בעצאָהלען פערלעגענע שטייערען.

די פעראָרדנונג וועגען פערלעגענע שטייערן רעגולירט דעם אופן פון בעצאָהלען די שטייערן, וואָס עס קומט פון דער צייט פון פאַר'ן ערשטען אָקטאָבער 1931 פון באַדען פון אונגעזעצליכע געשעפטער, פון אומזאץ, פון הכנסה, פון פערמעגען, ווי אויך די שטייערן פון ירושות און געשאנקען.

די פעראָרדנונג ערקלערט, אַז פאַר פערלעגענע שטייערן פון לאַנדווירטשאַפט רעכענען זיך אַזעלכע נישט בעצאָהלטע שטייערן, וואָס זיי זענען גע־ ווארען אויסגעמאָסטען אויפ'ן גרונד פון אייג־ קונפט דיעזען פון באַדען אָדער אויפ'ן גרונד פונ'ם ווערט פון דעם דאָזיגען אונבעוועגליכען פער־ מעגען. צום באַדען־פעזיץ ווערען נישט צוגערעכענט די אינדוסטריע־ אונטערנעהמונגען, וועלכע זענען ווירטשאַפטליך געבונדען מיטן באַדען־בעזיץ, למשל ברויערייען, צוקער־פאבריקען, קראַכמאַל־פאַבריקען, מיהלען, ציגעלביעס וכדומה.

פאַר פערלעגענע שטייערן פון הויז־ווירטען רעכענען זיך אַזעלכע נישט־בעצאָהלטע שטייערן, וועלכע זענען געוואָרען אויסגעמאָסטען אויפ'ן גרונד פון איינקונפט פון די דאָזיגע בנינים אָדער לויט דעם פערמעגענס־ווערט פון די דאָזיגע בנינים.

פאַר פערלעגענע שטייער פון פאַבריקען

(ווייטער זעה 3. זייט)

געשטאָרבען דער טשארטקאווער רבי

די לויה קומט פאר היינט, זונטאג

וו י ע ן, 2 (י.ט.א. טעלעגראפיש.) היינט איז אין עלטער פון 77 יאָהר גע־ שטאָרבען דער טשאָרטקאָווער רבי. די לוויה קומט פאַר מאָרגען (היינט) זונטאָג.

זונטאג, פ׳ מקץ, 10/XII ד. י. קומט פאר א

חינוך=ספר=תורה=פייערונג

אין זאל „פילהארמאניע", נארוטאוויטשא 20

לטובת די 2 ת״ת: „מחזיקי הדת" (סאלנא 7) און תלמוד־תורה דאלמשטאט (בזשעזינער 23)

מיט דער בעטייליגונג פון דעפ. הרב לעווין (ריישע), פרעזעס פון אגודת־ישראל אין פוילען הרב איטשע מאיר לעווין (ווארשא), הרב לין (שעץ), הרב הירשהארן (יאוואזשנע), פרעזעס דעפ. לייבעל מינצבערג און פרעזעס פישעל ליבערמאן און אנדערע. — ערשטקלאסיגער ארקעסטער. — איינשטודירטער כאר.

די גאלעריע איז רעזערווירט פאר פרויען.

בעמערקונג: דאס נייהען די ירועות קומט פאר אין איינענעם לאקאל (סאלנא 7) מיט אנ'ארקעסטער.

בילעטען־פערקויף אין לאקאל פון „מחזיקי הדת" (סאלנא 7), אין תלמוד תורה בזשעזינער 23, און „בית יעקב" (שרודמיעסקא 32).

מחזיקי הדת — סאלנא 7

תלמוד תורה — בזשעזינער 23.

פאבריק פון האנדעלס=ביכער

S. HAMBURSKI, ŁÓDZ

42 Piotrkowska 42, tel. 210-02

עמפפעהלט צום בילאנס=פעריאד אלערהאנד

בוכהאלטערישע ביכער

ווי: מעמאריאלען און זשורנעלע
אמעריקאנער הויפט = ביכער
קאנטא = ביכער
פערקויף= און איינקויף=ביכער

אינווענטארען
וועקסעל־קאפיאלען
רעסקאנטראס און
פאבריקס־ביכער א. ד. גל.

צו די בילדיגסטע פרייזען

די פארמעליטעטען מיטן סטעמפלען ביכער אין האנדעלס=געריכט ווערען דורך אונז זעלבסט ערלעדיגט אין פערלויף פון 3 טעג.

DR MED. H. Różaner

NARUTOWICZA 9, tel. 128-98.

8—5 פון 10—8 און

איבעראשענדע נייעס

פאר דער לאדזער בעפעלקערונג!

ס'איז קיין שום סוד פאר קיינעם, אז עס ווערט פערקויפט צו בילינע פאבריקס־פרייזן די גוט־בעקאנטע גערוילכערטע פליישען פון דער לאנגיעהריגער בעוו. עקזיסטירענדער פירמע פון

י. האנדעלסמאן

19 נארוטאוויטשא 19

ווייל די פירמע איז גוט בעקאנט מיט איהרע געשמאקפולע ווארשט־אויסארבייטונגען.

מיין ווארשט־פאבריק געפינט זיך אונטער דער אויפזיכט פון א דיפלאמירטען מייסטער, וואס ארבייט אויס די בעסטע פליישען.

מיין ליקאר איז פריש רעמאנטירט לויט דער נייעסטער טעכניק

אלס רעקלאמע

גיב איך צו צו יעדער פארציע קרויט בחנם אויפשניט אדער ווארשטלעך

קומט און איבערצייגט אייך!

מיט אכטונג י. האנדעלסמאן

נארוטאוויטשא 19.

שלאסעריי־ארבייטען.

אין אויך אויטאגענישע שווייסונגען, מעטאל־בעארבייטונגען, מא־שינען־טיילען

פיהרט אויס בילינג

J. REDER, Łódź

קאנסטאנטינער 11/13

אויגען - קליניק

מיט שטענדיגע בעטען פון

Dr. B. Donchin

פיעטריקאווער 90, טעלעפ. 221-72

נעהמט אן שטענדיגע אויגען - קראנקע (צוועק אפעראציע א. ז. וו.), ווי אויך אמבולאטארישע פון 9 ביז 1 און פון 4 ביז 7.30 אווענד

אכטונג! בעקאנטמאכונג. עלטערן!

וויכטיג פאר עלטערן וואס וואוינען אין אלטשטעטישן ראיאן

מיט דעם זענען מיר מודיע, אז ס'איז געעפענט געווארען

א יודישע פרעבעל=שולע

מיט יודיש אלס לימוד־שפראך אויף לימאנאווסקעגא 26 צום פרייז פון 6 גילדען א חודש. ס'ווערען אנגענומען קינדער יונגלעך און מיידלעך אין עלטער פון 5—7 יאהר. וועגען אלע ענינים זיך צו ווענדען אין דער שול־קאנצעלאריע לימאנאווסקעגא 26, לינקע אפיצינע, פארטער. יעדען טאג א חוץ פרייטאג און שבת פון 6 ביז 9 אווענד.

מיט כבוד די שול=ליטונג.

8999

אין עלטער פון 78 יאהר איז געשטאָרבען אונזער הייסגעליבטער פאטער, שווער־פאטער, גרויספאטער און פעטער

נ״ע שמואל משה הכהן
בארענשטיין

געוואוינט ריבנא 5

די לויה קומט פאר היינט, זונטאג, דעם 3 דעצעמבער ד. י. 12 א זייגער מיטאג פון טרויער־הויז נ א ר ו ט א ו ו י ט ש א 1. וועגען וואָס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע

6671

KRAWIEC DAMSKI

M. KNOPF

Łódź, 11 Listopada 5

lewa oficyna, 2-gie wejście, I piętro

Specjalność:

roboty futrzane i sukienne.

6572

הוי נפלה עטרת ראשנו!

בלב נשבר אנו מודיעים על דבר האסון הנורא שקרה אותנו בהלקח מאתנו עטרת ראשנו האיש הי״ש בא בימים נ״ע

שלמה זאב וואלף פיעטרקאווסקי

יליד זדונסקא=ווָאליא בן ע״ד שנים לימי חיין.

ההלוי׳ תהי׳ היום ביום א׳, פ׳ וישב, ט״ו לחודש כסלו תרצ״ד בשעה 12 בצהרים ממעונו רחוב פ׳ ארסקא 6.

השרוים בצער עמוק משפחתו המתאבלת

9999

נייע סיים-וואהלען וועלען פארקומען אין אקטאבער 1934

די ארבייט צו ענדערן די קאנסטיטוציע האלט ביים סוף. — ערקלערונג פון פולק. סלאוועק. — ווער עס שטיצט דעם נייעם קאנסטיטוציע-פראיעקט. — א טייל פון יודישע „קאלא“ זאלען אויך שטיצען דעם קאנסטיטוציע-פראיעקט

וו א ר ש א, 2 (טעלעפאניש).

זייט איינציגע טעג קומען פאר בעראטונגען פון סאנאטארישען סיים-קלוב, מיט׳ן אנטייל פון פולק. סלאוועק וועגען פראיעקט צו ענדערן די קאנסטיטוציע.

פולק. סלאוועק, ווי מ׳גיט איבער, האט מיטגעטיילט וועגן די שאנסען צו רעפארמירען די קאנסטיטוציע, און אז איהם וועט שטיצען, א חוץ דער קלוב ב. ב. אויך א טייל פון דער יודישער קאלא, 3 מיטגלידער פון כאדעקישען קלוב, איינציגע מיטגלידער פון פאלקס-ריכטונג (סטראנ. לוד.) און אזוי ארום וועט זיך איהם איינגעבען צו בעקומען א געהעריגע מעהרהייט פאר׳ן נייעם קאנסטיטוציע-פראיעקט.

נאכדעם ווי ס׳וועט אנגענומען ווערען דער נייער קאנסטיטוציע-פראיעקט, וועט מען ענדערען די וואהל-ארדינאנציע און דערביי וועלען די נייע סיים-וואהלען פארקומען אין אקטאבער 1934.

אין קאנסטיטוציע-פראיעקט זענען געמאכט געווארען בעדייטענדע ענדערונגען לטובת די קאנסערוואטיסטען, וועמען עס ווערט געגעבען די מעגליכקייט צו געניסען אויף א ברייטען אופן פון וואהל-רעכט צום סענאט.

פרעמיער שאטאן׳ס עקספאזע אין פראנצויזישען פארלאמענט

פ א ר י ז, 2 (ספ. טעל.)

אויף דער היינטיגער פלענאר-זיצונג פון פראנצויזישען פארלאמענט האט דער נייער פרעמיער שאטאן געהאלטען זיין עקספאזע, אין וועלכע ער האט אנגעוויזען, אז די נייע רעגירונג צילט, נישט צו פיהרען פאלעמיקעס, נאר צו מעשים, דעריבער ווענדעט ער זיך צום פארלאמענט, תיכף צוצוטרעטען צו א רעטונגס-ארבייט וועמענס דרינגליכקייט עס דיקטירט דער פאטריאטיזם.

ווייטער האט דער פרעמיער גערעדט וועגען די פינאנסען און וועגען פארלאמענטארישע ארדנונג, וואס דארף דערהאלטען ווערען. מיט א מעהרהייט שטימען איז צום סוף אנגענומען געווארען דער פארשלאג וועגען צוטרוי צו דער רעגירונג.

די געשלעגען אויף די אונגארישע הויכשולען קומען ווייטער פאר
אוניווערזיטעט אין בודאפעשט געשלאסען

ב ו ד א פ ע ש ט, 2 (יט״א טעלעגראפיש)

אויף די בודאפעשטער הויכשולען זענען היינט ווידער אויסגעבראכען אנטיסעמיטישע אונרוהען. ס׳איז געקומען צו געשלעגען צווישען די אנטיסעמיטען מיט די יודישע סטודענטען.

די בודאפעשטער אוניווערזיטעט איז געשלאסען געווארען. מארגען, מאנטאג, וועט פארקומען א קאנפערענץ פון די רעקטארען אויף צו בעטראכטען די לאגע.

א גרויסע רעוויזיע אין יודישען שפיטאל אין ווארשא
ארעסטירט 40 פערזאן פון פערסאנאל און 9 דאקטוירים

וו א ר ש א, 2 (טעלעפאניש)

פרייטאג ביינאכט האט פאליציי ארומגערינגעלט דאס יודישע שפיטאל אויף טשיסטא און דארט אדורכגעפיהרט א שטרענגע רעוויזיע. אין רעזולטאט האט מען געפינען קאמוניסטישע מאטעריאלען צווישען פערסאנאל פון שפיטאל. 40 פערזאן זענען ארעסטירט געווארען. עס זענען אויך פערהאלטען געווארען 9 דאקטוירים.

די רעוויזיע האט געדויערט פון 2 ביינאכט ביז 6 א זייגער פארטאג.

געקעפט 6 דייטשע ארבייטער

ב ע ר ל י ן, 2 (ספ. טעל.)

אויפ׳ן הויף פון דער קעלנער תפיסה זענען געקעפט געווארען 6 קאמוניסטישע ארבייטער. זייער פראצעס איז פארגעקומען אין יולי. מ׳האט זיי פאראורטיילט פאר דערשיסען צוויי היטלעריסטען. דער פרייסישער פרעמיער גערינג האט אפגעזאגט זיי צו בעגנעדיגען.

סיים הויבט אן ארבייטען איבער׳ן בודזשעט

וו א ר ש א, 2 (טעלעפאניש)

דער פרעזעס פון דער בודזשעט-קאמיסיע דעפ. בירקא האט גערופען א זיצונג פון דער בודזשעט-קאמיסיע אויף דינסטאג, דעם 11. דעצעמבער צו בעטראכטען דעם מלוכה-בודזשעט. די ווייטערדיגע זיצונגען וועלען שוין פארקומען יעדען טאג ביז׳ן 20. דעצעמבער. ווען ס׳וועט פארקומען א פלענאר-זיצונג פון סיים איז נאך נישט בעשטימט.

ליטווינאוו וועט היינט זיין ביי מוסאליני׳ן

ר ו י ם, 2 (ספ. טעל.)

היינט זונטאג וועט ליטווינאוו אויפגענומען ווערען דורך מוסאליני׳ן.

די ענגלישע קרענק!

די דאזיגע שרעקליכע קראנקהייט אין די קינדער-יאהרען בעקעמפט לעבער-טראן צוזאמענגעמישט מיט האפניע-זאלצען. סקאט׳ס עמולסיע ענטהאלט טאקע דעם בעסטען נארוועגישען לעבער-טראן מיט א שטאנדאריזירטער קוואנטום וויטאמינען „D“ i „A“ ווי אויך פאספאר-האפניע-זאלצען, און איז דעריבער טאקע א וואונדערבאר מעדיצינישער אויסקרימונג און אנדערע שטערונגען אין דער ענטוויקלונג פון די קינדער. גיט דעריבער שטענדיג אייערע קינדער נור די עכטע

EMULSJĘ TRANOWĄ SCOTTA

שוין צו בעקומען פון 2 זל. אן

בעפרייט דעם ד״ר י. קרוק

וו א ר ש א, 2 (טעלעפאניש)

פרייטאג איז בעפרייט געווארען פון ארעסט דער ד״ר י. קרוק.

יעקב לעשטשינסקי ארויסגעשיקט פון לעטלאנד
אונטער׳ן דרוק פון דייטשען אמבאסאדאר

וו א ר ש א, 2 (יט״א טעלעגראפיש)

יעקב לעשטשינסקי איז געקומען קיין ווארשא. ער איז ארויסגעשיקט געווארען פון לעטלאנד אונטערן דרוק פון דייטשען אמבאסאדאר.

דייטשער פארשטעהער פערלאזט די מאנדאט-קאמיסיע

ג ע נ ף, 2 (יט״א טעלעגראפיש).

דער דייטשער פארשטעהער האט פערלאזען די מאנדאט-קאמיסיע.

דער גייעג אויף טוריסטען אין א״י
ארגאניזירט ספעציעלע פאליציי-אמטען מיט שפיאנען און אגענטען

י ר ו ש ל י ם, 2 (יט״א טעלעגראפיש)

דער גייעג אויף די יודישע טוריסטען נעמט אן אן׳ארגאניזירטע פארם, צו דעם צוועק איז געשאפען געווארען א צענטראל-אמט אונטער דער לייטונג פון פאליציי-אינספעקטאר ריק. אין תל-אביב איז אויך געשאפען געווארען א ספעציעלער פאליציי-אמט אונטער דער לייטונג פון פאליציי-אינספעקטאר ראבינזאן.

די דאזיגע אמטען האבען אונטער זיך א גאנצע ארמעי שפיאנען און אגענטען, וועלכע פיהרען אדורך רעוויזיעס, שטעלען אפ די טוריסטען אין דער גאס און רעווידירען די פערזענליכע דאקומענטען.

ס׳איז אזוי ווייט דערגאנגען, אז די פאליציי דערהאלט כסדר אנאנימע בריף, אין וועלכע ס׳ווערט אנגעוויזען אויף אזעלכע מענשען, וואס געפונען זיך שוין יאהרען-לאנג אין לאנד.

צו דער שפיאנאזש-ארבייט זענען אויך צוגעצויגען געווארען אגענטען, וואס ארבייטען פאר א געוויסע בעלוינונג.

די נייעסטע מאדעלען שיך
פון קארנאוואל- און שפאציר-
פון דער פירמע
A. Ogórek, Zawadzka 11
וועלען זיך געפינען אויף דער
מאדע-רעוויע
אין פילהארמאניע, זונטאג, דעם 3/12, 12 א זייגער בייטאג.

וויכטיג פאר דער לאדזשער בעפעלקערונג
דערמיט מאכען מיר בעקאנט, אז ס׳איז ערעפענט געווארען דאס
אמבולאטאריום
ביים פאראיין „עזרת עניים“
נאדלודקא 8, טעל. 153-99
וואו ס׳ווערט ערטיילט מעדיצינישע הילף אויפ׳ן ארט פון 9 פריה ביז 7 אוו.
שיקט ארויס דאקטוירים - ספעציאליסטען מיט וויזיטען אהיים
ווי אויך דענטיסטישע הילף
זאמשטשיקעס אין דער אמבולאטאריע און אויסער דער אמבולאטאריע פאר א מינימאלען אפצאהל
נעהמט אויך אן געבורטען און אלע ארט אנאליזען. מינימאלע אפצאהלונגען.
די פערוואלטונג.

וויכטיג פאר דאמען
נאר 2 זל. ווערע פאר איבערגען מאכט די עלטעסטען
היטען
אויף גאנץ ניי און אויף נייע היטען צו
3.50 גערעכנט די דרעס
„TOLA“
23 Zawadzka 23

אנאנסען
— אין —
נייעם פאלקסבלאט
האבען דעם
גרעסטען ערפאלג.

נערוועזע נאר 2 שטאט

גרעסטע אויסוואהל ביי
Szczęśliwy
— פון —
מענער-רעשטען
אויף אנצינער און פאלטענס, בילעצער, טאמאשאווער א. א. פון די בעסטע קוואליטעטן מאדערנסטע מוסטערן, צו די ביליגסטע פרייזען.
יעדער קויפער בעקומט ראבאט.
קומט און איבערצייגט אייך!
5 נאוואמיעסקא 5
ביי R. Szczęśliwy
פראנט 2-טער שטאק
געדענקט דעם אדרעס.

נאר 2 שטאק אין נאוואמיעסקא 5 נערוועזע

DR. MED.
FAMILIER
אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
פיעטריקאווער 62
נעהמט אן פון 12.30 ביז 1.30 בייטאג און פון 6.30 ביז 7.30 נאכט.

Dr. med.
Haltrecht
ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכט-קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
נעמט אן פון 8—1 מיטאג און פון 6—9 אוונט.
זונטאג פון 10—1 בייטאג.
אלע ארט אנאליזען.
פאר ארבייטסלאזע לעטשניצע-פרייזן

פאר
גאלד, בריליאנטען, זילבער
און לאמבארד-קוויטען
צאהלט די העכסטע פרייזען
איזידאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7.

„לינת הצדק“
לאדז, ציגעל-נאם 17
דער פיזיקאליש-טעראפישער קאבינעט
איז טעטיג טעגליך פון 11—1 און פון 4—6 אוונט און געפינט זיך אונטער דער אויפזיכט פון א דאקטאר-ספעציאליסט, קווארץ-לאמפען, דיאטערמיע, סאלוקס, עלעקטרישע בעדער. ערמעסיגטע פרייזען.
6270

Wajnberg
ספעצ. פון לונגען, הארץ און סקלעראז-קראנקהייטען
וואוינט יעצט פיעטריקאווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אן פון 9—10 פריה, 3—4, 8—9 אוו.

עקאנאמישער ווארלשטאנד פון א״י

האט ערמעגליכט צו פערגרעסערן די א״י-אימיגראציע

ערקלערט דער קאלאניען-סעקרעטאר אין ענגלישען פארלאמענט. — קאלאנעל וועדזשוואוד דריקט צו דעם קאלאניען-סעקרעטאר צו דער וואנד אין דער פראגע פון די לעצטע עליה-גזירה. — אינטערעסאנטע שאלות-ותשובות אויף דער זיצונג פון ענגלישען פארלאמענט

לאנדאן (יט״א) אויף דער לעצטער זיצונג פון ענגלישען פארלאמענט האט דער קאנסערוואטיווער דעפוטאט גענעראל סער אלפרעד נאקס געשטעלט דעם קאלאניען-מיניסטער פאלגענדע אנפראגע:

וואס איז געווען די סיבה, צוליב וועלכער די צאהל אימיגראציע-ערלויבענישען קיין א״י איז אין די ערשטע אכט חדשים פון לויפענדען יאהר געווען מעהר ווי פינף מאל אזוי גרויס פון דער צאהל פערזאנען, וואס האבען קיין א״י אימיגרירט אין יעדען פון די צוויי פאריגע יאהרען?

דער שטאטס-סעקרעטאר פאר קאלאניען ענינים, סער פיליפ קאנליף-ליסטער האט, ענטפערענדיג אויף דער אינטערפעלאציע, ערקלערט:

דער הויפט-מאטיוו פאר דער פערגרעסערונג פון דער א״י-אימיגראציע איז די גרויסע פערבעסערונג, וואס האט זיך לעצטענס איינגעשטעלט אין דער ווירטשאפטליכער לאגע פון א״י. דער דאזיגער אומשטאנד האט גורם געווען, וואס דאס לאנד איז געווארען צוציהענד פאר אימיגראנטען פון בעמיטעלטען קלאס (קאטעגאריע פון זיך-זעלבסט אויס-האלטענדע פערזאנען) און דאס האט אויך ערמעגליכט דעם הויך-קאמיסאר צו בעשטעטיגען גרעסערע האלב-יאהריגע קוואטעס פאר דער אריינלאזונג פון אימיגראנטען פון ארבייטער-קלאס (קאטעגאריע פון לוי־ען-פערדינענדע פערזאנען).

סער אלפרעד נאקס: צי איז נישט מעגליך, אז די דאזיגע הויכע אימיגראציע-פערגרעסערונג איז געווען די דירעקטע סיבה פון דער אראבישער רעוואלטע?

סער פיליפ קאנליף-ליסטער: ניין, סער. איך קען זיכער נישט טיילען די דאזיגע מיינונג. די פאליטיק פון דער רעגירונג, וועלכע ווערט אבסאלוט אונפארטייאיש אויסגעפיהרט דורך דעם הויך-קאמיסאר, בעשטעהט דערין, וואס די צאהל אימיגראנטען קיין א״י ווערט שטרענג רעגולירט לויט דער אויפנאהמס מעגליכקייט פון לאנד.

קאלאנעל וועדזשוואוד: צי מאכט דער קאלאניען-סעקרעטאר, וועלכע שנויים אין דער פאליטיק פון אריינלאזען יודען קיין א״י, אלס רעזולטאט פון די אראבישע אונרוהען?

סער פיליפ קאנליף-ליסטער: ניין, סער.

קאלאנעל וועדזשוואוד: צי דארפען מיר פערשטעהען, אז די אונרוהען פון די אראבער געגען יודען שטעהען נישט אין קיין שום שייכות מיט די אבלאוועס און רעפארטאציע פון יודען, וואס קומען איצט פאר:

סער פיליפ קאנליף ליסטער: דאס שיינט גארנישט צו האבען געמיינזאמעס מיט דער פריה-ערדיגער פראגע. דער קאלאנעל האט געפרעגט, צי ווערען געמאכט וועלכע שנויים אין דער רעגי-רונגס-פאליטיק לגבי אימיגראנטען, און די תשובה איז געווען, אז עס איז נישט אזוי.

קאלאנעל וועדזשוואוד: איז עס אנ׳אלטע פאליטיק, דאס דאזיגע מאכען אבלאוועס און דאס דעפארטירען יודען פון א״י, אדער דאס איז א נייע פאליטיק?

סער פיליפ קאנליף ליסטער: די אלגעמיינע צאהל אימיגראנטען, וואס קענען אריינקומען קיין א״י, מוז זיין די צאהל, וואס ווערט ערלויבט דורך דעם הויך-קאמיסאר, און איך דענק, אז עס איז די בעסטע פאליטיק פאר יעדען פערזאנטע-רעסירטען צו זעהען, אז די דאזיגע אימיגראנטען זאלען קומען דורך די ריכטיגע ווענען און אז קיין נישט-אויטאריזירטע אימיגראנטען זאלען נישט קומען.

קאלאנעל וועדזשוואוד: היות עס זענען אריינגעקומען אנ׳ערך 20 טויזענד, צי האט דער קאלאניען-סעקרעטאר ברעה די דאזיגע מחנה צו דעפארטירען און זיי צוריקצושיקען קיין דייטש-לאנד!

די לעצטע פראגע פון קאל. וועדזשוואוד איז געבליבען אהן אנ׳ענטפער.

קאלאנעל וועדזשוואוד: צי וועט דער פראַ-יעקטירטער לעגיסלאטיוו ראט פאר א״י בעקומען די קאנטראל פון א פאליציי?

סער פיליפ קאנליף-ליסטער: ניין, סער. איך דענק, אז איך האב אין מיינע תשובות פון דער לעצטער וואך פולשטענדיג קלאר-געמאכט, אז מיט דער איינריכטונג פון לעגיסלאטיוו-ראט האט מען קיינמאל נישט געהאט די כוונה צו פערשמעלערן די אויספיהרונגס-מאכט פון הויך-קאמיסאר.

ווענען דער גוטער טעטיגקייט פון א מאטאר

בעשטימט די גרויסע קראפט ביי א קנאפען פער-נוצען שטראם. פארוואס ניסטו נישט אכטונג ביים קויפען א זשארובקע, צי איהר ליכט-פראדוקטי-וויטעט געפינט זיך אין א ענטשפרעכענדער עקא-נאמישער פראפארץ צו דעם שטראם. וועלכען זי פערברויכט? ווייניג פערנוצען שטראם און ארויס-געבען א סך ליכטיגקייט איז דער סימן פאר א עקאנאמישער זשארובקע. פאדערט אלזא אומעטום זשארובקעס

TUNGSRAM

אויף מאנטאג פראקלאמירט אראבישען שטרייק אין יפו

ירושלים, (יט״א) דער געריכטס-פערהער פון די שולדיגע אין ארויסרופען און בעטייליגען זיך אין דער בלוטיגער יפו׳ער דעמאנסטראציע פון 27 טען אקטאבער איז אפגעלעגט געווארען ביז מאנטאג.

אין צוזאמענהאנג דערמיט האבען די אראבישע פיהרער אפגערופען דעם יפו׳ער שטרייק וואס האט געזאלט פארקומען נעכטען און איהם פראקלאמירט אויף מאנטאג, דעם זעלבען טאג, ווען עס וועט זיך אנהויבען דער געריכטס-פערהער אין יפו.

שטורמישע סצענעס אויפ׳ן פראצעס וועגען אונטערצינדען דעם רייכסטאג

לייפציג, 2 (ספ. טעל.)

אויפ׳ן פראצעס וועגען דער רייכסטאג-שריפה זענען אויסגעהערט געווארען 10 קאמוניסטען, וועלכע זענען געבראכט געווארען פון די קאנצענטראציע-לאגערען, אדער פון תפיסות.

אין א געוויסען מאמענט, ווען דער פארזיצער לייענט איבער א פאליציי-ראפארט, איז דימיטראוו, וועלכער איז די גאנצע צייט געזעסען רוהיג, מיט-אמאל געווארען אויפגעשטורעמט. ער האט זיך אפ-געריסען פון ארט און אנגעהויבען אנ׳אטאקע.

דימיטראוו: די ערקלערונגען פון די פאליציי-עדות האלטען מיר, אנגעקלאגטע, פאר זעהר וויכ-טיג. אין צוזאמענהאנג דערמיט פאדער איך ארויס-צורופען אלס עדות די סעקרעטארען פון די „נאצ-יאנאל-סאציאליסטישע ארגאניזאציעס פון דיסעלדארף, שטעטין און אלטאנא, וועלכע וועלען קאנען געבען די בעס-טע אויפקלערונגען וועגען דער דעמאלטיגער פא-ליטישער סיטואציע און דער עיקר, צי עס איז אמת, אז אין קריטישען טאג, דעם 27. פעברואר, האבען די קאמוניסטען געגרייט א בעוואפענטען אויפ-שטאנד, וועלענדיג אויך פערכאפען די רעגירונגס-געביידעס? אויב דער אובער-פראקוראר מעג צוזאמלען וואס מעהר בעשולדיגונגס-מאטעריאל, דארף אויך איך האבען דאס רעכט צו שאפען געגען מאטעריאל. דער הער פראקוראר דארף דאס ענד-ליך פערשטעהן.

דער פראקוראר טרעט ענטשיידען ארויס געגען דימיטראווס פארשלאגען.

צווישען פראקוראר און דימיטראוו׳ן קומט פאר א שארפער מיינונגס-אויסטויש, דימיטראוו ווארפט אויפ׳ן אדרעס פון פראקוראר שארפע און בעליי-דיגענדע אויסדריקען.

פארזיצער: ה׳ דימיטראוו, די מאס ווערט שוין ווידער פול, אויב איהר וועט נאכאמאל בעליידיגען דעם פראקוראר, וועל איך הייסען אויסשליס-סען. איך מאך אייך די שטרענגסטע פארווארף.

דימיטראוו רעדט ווייטער. ער זאגט, אז די אורטיילען, וואס דאס געריכט האט נאר וואס פאר-געלייגט האבען א שייכות צו פובליציסטישער טע-טיגקייט און נישט צו דער שרפה פון רייכסטאג. איך בעט דעם ענין אויפצוקלערען.

פראקוראר: דער אנגעקלאגטער דימיטראוו האט, ווי עס זעהט אויס, נישט פערשטאנען דעם אינהאלט פון אורטייל. זאל ער זיך ווענדען נאך אנ׳אויפקלערונג צו זיין פערטיידיגער.

דימיטראוו (אנ׳אויפגערעגטער): ה׳ פראקוראר איהר האט א טעות. מען דארף מיך נישט לערנען.

עס ווערט ווידער אנ׳אוואנטורע. די שטימונג ווערט געהייצטער פון מינוט צו מינוט. דער פארזיצער רייסט איבער די זיצונג.

ענגלאנד וויל נישט אריינלאזען קיין א״י

יודישע פליטים פון דייטשלאנד

לאנדאן, 2. (ספ. טעל.)

„דיילי הערלד״ איז מודיע, אז צווישען דער ענגלישער רעגירונג און דעם פעלקער-ליגע׳שען הויך-קאמיסאר פאר ענינים פון ענטלאפענע פון דייטשלאנד, איז אויסגעבראכען א קאנפליקט צוליב׳ן שיקען יודישע פליטים פון דייטשלאנד קיין ארץ-ישראל.

די ענגלישע רעגירונג האט געשטעלט א תנאי, אז פאלעסטינע זאל ווערען אויסגעשלאסען פון טעטיגקייטס-פלאן פון הויך-קאמיסאר אלס געביט פאר די ענטלאפענע פון דייטשלאנד.

אויף דער דינסטאג׳דיגער זיצונג פון ראט, וואס וועט פארקומען אין לאנדאן, וועט דער דא-זיגער קאנפליקט בעטראכט ווערען.

שוין אריין אין קראפט

די פעראָרדנונג וועגען גרויסע הנחות ביים בעצאהלען פערלעגענע שטייערן

(ענדע פון 1-טער זייט)

און האנדעלס - אונטערנעהמונגען רעכענען זיך די שטייער־ען, וואס קומען פון דער הכנסה פון די דאזיגע אונטערנעהמונגען אדער פון דער הכנסה פון די פערמעגענס, וועלכע דינען אויף צו פיהרען די אונטערנעהמונגען אדער פון דעם ווערט פון די דאזיגע פערמעגענס.

דאס אויסצאהלען די פערלעגענע שטייערען, וואס קומען פון לאנדווירטען און אייגענטימער פון היזער, וועלכע זענען אדער וועלען ווערען פער־זיכערט אויף די היפאטעקען פון די דאזיגע אונ־בעוועגליכע אייגענטום, וועלען דורך די אמטען פונאנדערגעלעגט ווערען אויף 20 גלייכע האלב-יעהריגע ראטעס, אנהויבענדיג פון 1. יאנואר 1935, צורעכענענדיג צו זיי 4 מיט א האלב פראצענט א יאהר פון 1. אקטאבער אן פון יאהר 1933. דאגע־גען אלע שטראפען און פראצענטען, וואס קומען פון זיי ביז׳ן 30. סעפטעמבער 1933 יאהר ווערען גענצליך געשענקט.

דאס רעכט אויסצוצאהלען אין ראטעס פער־לעגענע שטייער־ען, אויף וועלכע ס׳איז חל די פריי-ווילליגע פון פארבעגינסטיגונג, דינט אלע פער־אינטערעסירטע שטייער־צאהלער ווי א אנהעבניג פון דער הויך פון זייערע היפאטעק־בעלעסטיגונגען, וואס פיגורירען אויף זייער פערמעגען.

בנוגע דעם אויסצאהלען פערלעגענע שטייער־ען, אויף וועלכע עס איז נישט חל די פריווילעגיע פון פארבעגינסטיגונג, קאנען נאר געניסען פון רעכט אויסצוצאהלען אין ראטעס די יעניגע שטייער צאהלער, וואס די פערלעגענע שטייער־ען זייערע צו-זאמען מיט די פון פריהער איינגעצאהלטע סומעס, וועלען געפינען א פערזיכערונג אין דער פולער

שאצונגס־ווערט פון דעם אונבעוועגליכען פערמע־גען פון שטייער־צאהלער.

די שטייער־צאהלער, וואס האבען נישט קיין אונבעוועגליכע פערמעגענס, אויף וועלכע מען וואלט געקאנט פערזיכערען די פערלעגענע שטייער־ען, וועט דער שטייער־אמט מבטל זיין א פירט חלק פון די פערלעגענע שטייער־ען.

אבער דאס שענקען פון א פירט חלק קאן פאר־קומען נאר אין דעם פאל, ווען די איבערגעבליבענע דריי־פירטעל וועלען ווערען בעצאהלט אין 12 גלייכע ראטעס אלע פירטעל יאהר, אנהויבענדיג פון 1. יאנואר 1935 יאהר. דערביי וועט מען דארפען בעצאהלען א האלבען פראצענט מאנאטליך, רע־כענענדיג פון 1. אקטאבער 1933.

אויב דער שטייער־צאהלער האט פערשידענע פערלעגענע שטייער־ען קומט די פערקלעהרונג ווי אויך דער אנצאהל פאר בעזונדערע פייער־שטייער. די שטראפען פאר נישט־בעצאהלען, ווי אויך די פראצענטער פאר אפלעגען די שטייער־ען פאר דער צייט, זייט מען האט די שטייערען בע־שטימט ביז׳ן 30. סעפטעמבער, וועלען ווערע גע־שענקט. דאגעגען וועלען די, וואס וועלען 3 ראַ־טעס איינע נאך דער צווייטער נישט איינצאהלען צום טערמין, פערלירען דאס רעכט צו די ווייטערע הנחות.

נאך די אייגענטימער פון די פאבריקען און האנדעלס־אונטערנעהמונגען, וואס די פערלעגענע שטייערען זייערע וועלען פערזיכערט ווערען אויף זייער אונבעוועגליכען פערמעגען, אויב זיי וועלען דערלאנגען אינדיווידועל גוט־בעגרינדעטע ביטעס, קאן די שטייער־מאכט אין פאלען, ווען זיי פערדי־נען דערויף, זיי ערלויבען איינצוצאהלען די פער־לעגענע שטייער־ען אין ראטעס. פערלענגערן די דא־זיגע ביטעס קאן די פינאנץ־קאמער אדער דאס פי־נאנץ־מיניסטעריום. די שטייער־קאמער (איזבא סקארבאווא) וועט ערלעדיגען די ענינים פון ראַ־טעס־איינצאהלונגען ביז 50.000 זל. אויף 10 יאהר און ביז 100,000 זל. אויף 5 יאהר צייט. די רעשט ענינים וועט שוין ערלעדיגען דאס פינאנץ־מיניס־טעריום לויט דעם אויפטראג פון דער איזבא סקאר־באווא.

די דאזיגע הנחות וועלען אויסערדעם אויפן אזוי ווערען געגעבען ביים אזוי־גערופענעם „פאדאטעק וידרובנאווטשי״ פאר די דארפישע גמינעס, פאר אינוועסטיציע־שטייערן, דאס ספעציעלע אפצאה־לען און וועג־שטייער. אין דעם פאל וועלען די דא־זיגע ענינים ערלעדיגען די פערוואלטונגען פון די מאָוויאטאווע־פערבאנדען, דארף־פערבאנדען אד״ג. אויב די ווערט פון פערמעגען פון שטייער־צאהלער וועט נישט ווערען פעסטגעשטעלט דורך דעם שטייער־אמט. דאס האט א שייכות צום שטייער־צאהלער פון אונבעוועגליכע גיטער.

דאגעגען דאס ערטייל׳ן הנחות ביי קאמונאלע שטייערען בנוגע צו פאבריקען, האנדעלס־אונטער־נעהמונגען וכדומה וועט געהערען צו דער קאמפע־טענץ פון די וואיעוואדעס.

דאס טיילווייזע מבטל זיין פערלעגענע שטייער־ען וועט געהערען די פערבינדען פון די זעלבסט פערוואלטונגען.

פון די הנחות וועלען נישט קענען געניסען די, וואס האבען נישט געצאהלט צוליב זייער שלעכטער ווילען. דער שלעכטער ווילען וועט ווערען פעסטגעשטעלט דורכ׳ן פינאנץ־מיניסטעריום, וועל־כעס קאן די זעלבע רעכט איבערגעבען די פינאנץ־קאמערן און די קאמונאלע שטייער־ען — די וואַ־יעוואדעס.

ראדיא-פראגראם

זונטאג, ד. 3 דעצעמבער 1933

9,00 צייט-סיגנאל, 5,05 גימנאסטיק, 9,20 גראמאפאן, ידיעות 9.40 גראמאפאן, 9,52 הויז-ווירטשאפט, 10,00 גאטעסדינסט. 11,45 רעפערטאט, 11,57 צייט-סיגנאל, 12,10 ידיעות, 12,15 מוזיק, פריהמארגען, 2.00 טראנסמיסיע פון בערלין, אנ-פאנג פון פוסבאל-מעטש פוילען–דייטשלאנד, 2,10 גראמאפאן, 2,30 פוילישע פאלקס-לידער, 3,00 גראמאפאן, 3,20 פינאל פון פוסבאל-מעטש פוילען–דייטשלאנד, 3,30 גראמאפאן, 4,00 אודיציע פאר קינדער, 4,30 גראמאפאן, 4,45 פאעזיע, 5,00 שמועסען וועגען היגיענע, 5,15 פאלקס-אודיציע 6,40 געזאנג, 7,05 ספארט-ידיעות, 7,10 פער שידענעס, 7,30 פראגראם פאר יוגענד, 7,45 רעפערטואר פון די טעאטערן, קאמוניקאטען פון לאדז, 7,50 לייכטע מוזיק, 8,50 ידיעות, 9,15 „אויף די נימבערגער פרעהליכע פאליעס״, 10,15 ספארט-ידיעות פון די פוילישע ראדיא-סטאציעס, 10,25 טאנץ-מוזיק, 11,00 ידיעות און קאמוני-קאטען, 11.05 טאנץ-מוזיק.

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי	81.00
3 פראצענטיגע בוראוולאנע	38.00
4 " דאלארובקא	49.00
7 " סטאביליזאציע (אמ.)	54.00
8 " ווארשאווער סאנד-בריף	49.77
8 " " לאדזער	46.25
ענגלישער פונט	29 48
דאלאר – אפיצ. 5.60, נישט אפיצ.	5.60
גאלד-דאלאר	9.01
גאלד-רובל	4.72
דייטשער מארק	2.12

אט דאס הייסט קאניונקטור!

מאסען טויט-שטראפען אין היטלערלאנד

מיט עטליכע יאהר צוריק איז צווישען דער פרייסישער רעגירונג און דעם אינהאבער פון א פראלביע אין מאגדעבורג, א געוויסען הער גרעפעלמאן, געקומען צו אן ערנסטען קאנפליקט.

עס האט זיך געהאנדעלט וועגען דעם, וואס ה' גרעפעלמאן איז געווען נישט נאר א בעזיצער פון א פראלביע, נאר ער האט געהאט נאך א דריטען מקור פון פערדינסט: ער איז געווען א תליון.

לויט דעם אלט-פרייסישען רעכט פלעגט מען דארט טויט-שטראף אויספיהרען דורך אפהאקען דעם קאפ. יעדער סטודענט פון יורי פלעגט ביים עקזאמען פון קרימינעלען רעכט מוזען וויסען, אז אין פרייסען האקט מען אפ דעם קאפ מיט א האק, אין מעקלענבורג, און אין אנהאלט מיט א שווערד, ווידער אין האנאווער און אין עטליכע אנדערע דייטשע לענדער דורך דער גיליאטינע.

הער גרעפעלמאן, וועלכער האט געדינט אין פרייסען, האט געהאקט קעפ מיט א האק. הער גרעפעלמאן איז געווען אין פרייסישען דינסט, אבער קיין פרייסישער באמטער איז ער נישט געווען. ער האט פון דאזיגען אומשטאנד געהאט גרויס עגמת-נפש: ער האט נישט נאר נישט געהאט קיין שום אויסזיכטען אויף עמעריטור, נאר ער האט אפילו נישט געהאט קיין פעסטע גאזשע. איהם פלעגט מען צאהלען פון שטיק. פאר יעדען אפגעהאקטען קאפ פלעגט ער קריגען 100 מארק.

דאס איז א גאנץ אנשטענדיגער טאריף. אן אוניווערזיטעטס - פראפעסאר, א שטייגער, פלעגט פון יעדען קאנדידאט אויפ'ן עקזאמען בעקומען בלויז 50 מארק. אבער אלצדינג איז אנבעלאנגט פון אומזאץ. ווען אזא גרעפעלמאן וואלט יעדען טאג געהאט א 5—6 קעפ, וואלט ער אין עטליכע יאהר געווארען א מיליאנער. אבער אין דער צייט פון די סאציאליסטישע „באנצען", איז דער אומזאץ אין פרייסען געווען א נישטיגער. אפילו ווען דאס געריכט פלעגט עמיצען פער'משפט'ן צום טויט, פלעגט איהם אין הער לעצטער מינוט דער יוסטיץ-מיניסטער בעגנעדיגען, און די 100 מארק אויף וועלכע עס האט גערעכנט גרעפעלמאן, פלעגט נעהמען דער טייוועל. קוים-קוים, אז ער פלעגט אויסארבייטען א 2—3 קעפ א יאהר, עס פערשטייט זיך, אז ביי אזא קליינעם אומזאץ איז הער גרעפעלמאן געווען זעהר נישט צופרידען און ער האט זיך בעמיהט מען זאל איהם בעשטימען א שטענדיגע פענסיע אומאפהענגיג פון דער צאהל געהאקטע קעפ.

אבער די צייטען בייטען זיך און פאר דעם הער גרעפעלמאן האט אויך א שיין געטון די זון. דער זיגרייכער קאמף פון דער היטלעריסטישער רעגירונג מיט דער ארבייטסלאזיגקייט האט אריינגעבראכט אן אויפלעבונג אויך אין דער צוגאבבראנדשע פון הער גרעפעלמאן. נעהמט א ריינע, די לעצטע ידיעות:

שניידעמיל, 6. נאוועמבער. היינט איז הינגעריכט געווארען דער שטיינהאקער בעזאן, וועלכער איז פער'משפט געווארען צום טויט פאר מארד.

גובען, 7. נאוועמבער. פרוי עלזא ציך, וועלכע האט איבאיינעם מיט איהר מוטער פער'סמ'ט איהר זוהן, איז היינט אינדערפריה געקעפט געווארען.

ווערדען, 8. נאוועמבער. דער 20-יעהריגער פרידריך ווילהעלם שטעווער, איז היינט אינדערפריה געקעפט געווארען פאר ערמארדען זיין קוזינע.

די קאניונקטור אויף קעפ פון ארבייטער איז גאר א הויכע, עס גייט נישט פאריבער א טאג, וואס זאל נישט ברענגען קיין ידיעה וועגען עטליכע ארבייטער-קעפ, קרבנות פון נאציאנאל-סאציאליסטישען אר ב ייט ע ר - רעזשים. יעדער טאג ברענגט נייע מעלדונגען וועגען הינריכטונגען פון ארבייטער. די פרטים פון זייערע פערברעכענס ווייס מען נישט נאטירליך. מען ווייסט נאר, אז ארבייטער ווערען געקעפט גרופענווייז, אזוי האבען בלויז די לעצטע דעפעשען פון דייטשלאנד געבראכט אזעלכע ידיעות:

דעסאו, 28. נאוועמבער. דאס געריכט פון געשוואוירענע אין דעסאו האט פער'משפט צום טויט צעהן קאמוניסטען, וועלכע זענען בעשולדיגט געווארען אין ערמארדען א מיטגליד פון די שטורם-אפטיילונגען.

ברעסלאו, 28. נאוועמבער. אין ברעסלויער תפיסה איז אויפגעהאנגען געווארען דער ארבייטער קארט ברעדער, וועלכער איז פער'משפט געווארען צום טויט פאר ערמארדען א היטלעריסטישען שטורם מאן. דער פרייסישער פרעמיער געהרינג האט די ביטע וועגען בעגנעדיגונג אפגעוואָרפען.

קעלן, 1. דעצעמבער. אויפ'ן הויף פון דער קעלנער תפיסה זענען היינט פארטאג געקעפט געווארען זעקס קאמוניסטישע ארבייטער. זייער פראצעס איז פארגעקומען אין יולי. מ'האט זיי פער'משפט פאר ערמארדען צוויי היטלער-אויצעס. דער פרייסישער פרעמיער געהרינג האט זיך אפגעזאגט זיי צו בעגנעדיגען.

אט דאס הייסט קאניונקטור, יעדען טאג א קאפ! יעדען טאג עטליכע ארבייטער-קעפ!! יעדען טאג 100 מארק פערדינסט. הער גרעפעלמאן האט איצט נישט קיין גרונד זיך צו בעקלאגען. זיין האק ווערט נישט פערזשאווערט.

אין עסטרייך האט מען בעשלאסען ענערגיש צו בעקעמפען די ארבייטסלאזיגקייט און מען האט זיך אויסגעטראכט אן ארבייט פאר אן ארבייטסלאזען באנק-בעאמטען. אין עסטרייך איז איינגעפיהרט געווארען טויט-שטראף און ס'איז נויטיג געווען א תליון. אלס אזעלכען האט מען אנגאזשירט דעם ארבייטסלאזען באנק-בעאמטען לאנג. מ'קאן אייגענטליך פרעגען פארוואס עפעס א באנק-בעאמטען? איז דער ענטפער, אז ער שטאמט פון א משפחה, וואס די פראפעסיע פון א תליון געהט אריבער פון איין דור צום צווייטען. מען דערציילט, אז זיין פאטער און זיידע און זיי. עלטער זיידע זענען געווען מייסטערס אין דיעזער האק און בלוט: ער האט געהאט פעהלאזען דעם בערוף פון זיינע אבות און איז געווארען א באנק-אנגעשטעלטער. איצט איז דער דאזיגער פעהלער פעררעכט געווארען.

ס'פערשטייט זיך, עסטרייך איז נישט אזוי רייך, ווי דייטשלאנד, עסטרייך קאן זיך נישט ערלויבען דעם לוקסוס צו צאהלען 100 מארק (210 זל.) פאר א קאפ. לאנג וועט בעקומען פון שטיק 150 שילינג (אנ'ערך 155 זל.). נעהמענדיג אבער אין אכט, אז דאס לעבען אין עסטרייך איז ביליגער, דארף מען רעכענען, אז לאנג וועט זיין צופרידען. אלץ איז נאטירליך אנבעלאנגט פון אומזאץ. (אב)

דאס ביסער גוטע,

וואס קאן קומען פון דער גרויסער צרה

אין אן ארטיקעל וועגען די אויסזיכטען פון א פעראייניגטען פראנט פון אלע ציוניסטישע ארגאניזאציעס שרייבט רעד. פ. קאפלאן אין „א. ל.":

די גרויסע צרה, וואס האט אונז איצט געטראפען אין א"י, וועט אונז, דוכט זיך, ברענגען די געוועהנליכע טרייסט אין אזעלכע נאציאנאלע צרות: זי וועט שאפען אן איינהייטליכען פראנט צווישען אלע ציוניסטישע פארטייען, וואס האבען לעצטענס זיך בעקעמפט מיט אן אונגעהויערער פערביטערונג.

אזא מין צרנסה-געפעהרליכע סיטואציע, וואס שאפט ארום זיך א פעראייניגונג פון אלע כוחות, טרעפט אמאל אין איטליכען לאנד. עלעהיי מיר האבען עס איבערגעלעבט דא אין פוילען אין יאהר 1920. דער זינען איז געוועהנליך אזא: אונזערע מחלוקת'ן וועלען מיר אפלייגען אויף שפעטער, קודם וועלען מיר אפראטעווען דאס לאנד גופא; ווארום אז דאס לאנד וועט, חלילה, אונטערגיין, וועט דאך בכלל נישט זיין וועגען וואס צו קריגען זיך.

אויך ביי אונז איז די לאגע בערך אזוי. אויב די עליה זאל, חלילה, אפגעשטעלט ווערען, וועלען דאך נישט זיין קיין סערטיפיקאטען, צו קריגען זיך ארום זיי; ס'וועט אויך אפגעשטעלט ווערען ממילא די בוי-בעוועגונג, און די רייסערייען צווישען דער הסתדרות און די רעוויזיאניסטען וועלען בטל ווערען.

אבער דאס איז נאך נישט דאס גאנצע אומגליק. הפסקות אין דער עליה קומען פאר ביי אונז שוין כמעט מיט אזא געוויסער גלייכמעסיגקייט ווי קריזיסען אין דעם קאפיטאליסטישען סיסטעם. מיר האבען דאך שוין היינט די פינפטע עליה און אט די צאהל פון די עליות גופא (ווארום ס'וואלט דאך געדארפט זיין איין כסדר'דיגע עליה זינט דער באלפור-דעקלאראציע און...) בעווייזט, אז נאך איטליכע האסע איז געקומען א בעסע. נאך איטליכע עליה — א ירידה. אזוי איז טאקע געווען. און מיר האבען אלע געקענט אבסערווירען, ווי אזוי איטליכע געצוואונגענע הפסקה האט געדינט פאר אן אהעם-פויזע, צו נארמאליזירען פערשידענע ענינים, וואס זענען בעת'ן הארמידער אנגעהויפט געווארען אהן א סדר.

אויך איצט קען אונז אפשר די געצוואונגענע אטעם-פויזע ברענגען געוויסע נוצען, וואס מיר וועלען ברענגען אין ארדענונג די שווער-פערוויקעלטע ענינים, למשל פון דער שרעקליך-אנגעשרויפטער באדען-ספעקולאציע, וואס ברענגט אין סכנה דעם גאנצען קאלאניזאציע-סיסטעם און האט ארויסגערופען בעאומרוהיגונג ביי די בעסטע ציוניסטישע עסקנים; מיר וואלטען אויך אריינגעפיהרט א סדר אין דער עליה גופא מיטעלשטאנד, אין די פערשידענע עקסקורסיעס, וועגען וואס ס'האט אויך גערעדט דער נייער פיהרער פון עליה-דעפארטאמענט י. גרינבוים.

ערגער איז די צווייטע שעדליכע ווירקונג פון דער צרה: דער פאראליזש אין די הכנסות פון די קרנות און בכלל פון די אקציעס פאר א"י. אמת, די הכנסות זענען שוין אויך ביז איצט, צוליב'ן קריזיס, געפאלען זעהר נידעריג; פונדעסטוועגען טאר מען דאך אויך דעם געבליבענעם מינימום נישט פערלירען, בפרט, אז צוזאמען מיט דער מאטעריעלער הכנסה פאלט אויך די שטימונג.

ווען די פארטייען האבען זיך ארומגעריסען אפילו ארום די קרנות גופא, איז די שטימונג דערפון נאך געהויבען געווארען און ממילא אפשר די הכנסות אויך. אויב אבער ס'וועט פאלען דער אינטערעס פון די מאסען צו א"י, דאמאלס איז אלץ פערלוירען.

און אט אז מ'רעדט וועגען א פעראייניגטען פראנט, איז א גרויסער חילוק, אויף וועלכער פלאטפארם די דאזיגע פעראייניגונג וועט צושטאנד קומען, צי אויף דער פרינציפיעלער, אדער טאקטישער. א פרינציפיעלע פערשטענדיגונג צווישען די עקסטרעמע פארטייען זעהט אויס צו זיין טאקי אן אבסורד. אמת, אין פלוג איז שוין היינט א גאנץ קנאפער חילוק צווישען די פארשטעלונגען פון די רעכטע און די לינקע; ביידע פערלאנגען נישט ווייניגער ווי א יודישע מלוכה אין ביידע זייטען פון ירדן און פילפאכיג ברייטערע עליה, ווי ס'ווערט איצט דערלויבט; אבער דאס איז בלויז אין פלוג, פאקטיש איז דער מרחק צווישען זיי זעהר א גרויסער, והראיה: גרינבוים'ס שטעלונג צו דער „אונלעגאלער" עליה און די אויפרעגונג געגען דעם ביי די רעכטע...

ס'רעדט זיך בלויז טאקי וועגען אט דער „אויפרעגונג", וועגען דעם שרעקליכען פאנאטיזם, וואס האט זיך לעצטענס צופלאקערט ביי ביידע צדדים, וואס רופט ארויס א געגענזייטיגע שנאה נאכמעהר, ווי צווישען פערביסענע נעגנערס. די דאזיגע טאקטישע פערהעלטענישען וויל מען ענדערען, דאס האט זיך שוין, ווי ס'זעהט אויס, איינגעגעבען דעם ד"ר וויגאדסקי אין ווילנא און דערצו שטרעבען די מעסיגערע און ניכטערע עלעמענטען אין ציוניזם אויך אין אנדערע ערטער.

צי מ'וועט מיט אזא געביטענער טאקטיק קענען ראטעווען דעם ענין גופא, איז א גרויסער ספק; ווארום ענגלאנדס לעצטע מעשים-תעתועים זענען דאך ארויסגערופען געווארען נישט דורך די מיספערשטענדנישען צווישען די פערשידענע ציוניסטישע שאטירונגען, נאר דורך די מיספערשטענדנישען צווישען די ציוניסטען און אראבער. זיכער איז אבער, אז דערמיט וועט מען ראטעווען דעם ציוניזם אין גלות, מ'וועט ראטעווען די קרנות, די אקציעס און די ארגאניזאציעס גופא פון צשמעטערט ווערען.

דאס וואלט שוין טיי-ווי געדארפט געטון ווערען, און אויב דער לעצטער אומגליק וועט עס ברענגען, וועט עס זיין דאס ביסעל גוטס, וואס קומט ארויס פון א גרויסער צרה.

ווען דער לעצטער פאקט וועט זיין אונטערגעשריבען

קאנען אויפרייסען די ערשטע באמבעס

דער קאנצלער היטלער האט זיך שארף און נישט צווידייטיג ארויסגעזאגט געגען קריג אין אן'אינטערוויאו אין „מאטען" האט ער ערקלערט: מען האט מיך בעליידיגט, ווידערהאלענדיג אהן אויפהער, אז איך וויל מלחמה. צי בין איך וואהנזיניג? קריג? אבער קריג וועט דאך גארנישט רעגולירען! ער וואלט נאר פערגרעסערט דעם איצטיגען מצב פון דער וועלט.

היטלער וויל נישט קיין קריג. ענגלאנד, פראנקרייך, רוסלאנד, איטאליען, פוילען ווילען נישט קיין קריג. זיי רעדען וועגען דעם זעהר פיל, זיי שליסען פיבערהאפטיג פאקטען. אלזא ווער וויל יא קריג? און צי איז מלחמה איבערהויפט מעגליך, אויב די מענשען ווילען נישט קיין קריג?

אלע פאליטיקער, וועלכע שטעהען בראש פון די אייראפעאישע מלוכות, שרייען הויך, אז זיי ווילען נישט קיין מלחמה. ווען מען זאל נעהמען בעזונדער יעדען איינוואוינער פון אייראפע און מען זאל איהם פרעגען, צי ער וויל מלחמה, וואלט ער העפליך געענטפערט, אז ער וויל נישט. אלזא דאס קומט פאר געגען דעם ווילען פון די מעלקער, געגען דעם ווילען פון די פיהרער, אלזא עפעס א געהיימנישפולער גייסט, אויף צו להכעיס אלע כוחות פון דער וועלט, שטילערהיים, ווען היטלער און מוסאליני, סטאלין, קין, מאקדאנאלד, סארא און בעק שלאפען שוין, דרייט זיך ארום, פארעט זיך. פאבריצירט גאזען און באמבעס. פאבריצירט די פסיכיק פון דור, פיהרט דורך די מיליטערישע צוגרייטונג פון דער שול-יוגענד, בויט פאנצער-שיפען און איילט זיך פראדוצירען געווער אמוניציע, כדי אויסצושיסען די גאנצע וועלט.

אבער גלייכצייטיג מיט דער דאזיגער אפיציעלער שלום-פאליטיק וואקסט אויך דער סקעפטיציזם פון די מאסען לגבי אלע פאקטען און דעקלאראציעס. צי האבען זיך די דייטשען גערעכענט מיט דער נייטראליטעט פון בעלגיען. מעגליך, אז דער קריג וועט אויסברעכען גראד דעמאלט, ווען אלע מלוכות אין אייראפע וועלען זיך מתחייב זיין געגענזייטיג נישט אנצופאלען איינע אויף דער צווייטער, ווען דער לעצטער אפמאך וועט זיין אונטערגעשריבען, וועלען אויפרייסען די ערשטע באמבעס.

צי קאן מען ווירקליך גלייבען אין די דעקלאראציעס פון היטלערן? ער בערוהיגט פראנקרייך אז „ער האט נישט קיין שום כוונה צו אטאקירען זיינע שכנים. פוילען פערשטייט דאס, ווייל פוילען קען די דייטשען", פארוואס עפעס גראד פוילען און נישט בעלגיען? בעלגיען איז נאהענטער צו פראנקרייך, די בעלגיער רעדען פראנצעזיש, זיי וואלטען געקאנט די פראנצויזען בערוהיגען. דער פוילישער לעזער וועט זיך א קראץ טון אין קאפ און וועט א טראכט טון: ס'ווייזט אויס, ער האט נאר עפעס געהערט וועגען דער קריגערישקייט פון די דייטשען. וועגען זייער מיכיט יעז דער נוילת

וועגען די אלע זאכען, וועגען וועלכע דערוועלבער היטלער האט אזוי ליידענשאפטליך געשריען אין ראדיא אריין. צי זענען נישט די אלע רעדעס און פאקטען געווען א מין שלייער, הינטער וועלכע עס קומט פאר די איינציגע פיבערהאפטיגע ארבייט אין אונזער צייט, די צוגרייטונג צום קריג? צי זענען די אלע רעדעס נישט געווען ווי א גאזמאסקע, וועלכע מען טוט אן אויפן קאפ, כדי צו דערוועקען אין אונז דאס לייכטזיניגע געפיהל פון זיכערקייט? צי וועט סוף כל סוף אין די אלע פאק טען זיך נישט געפינען עפעס א לעכעל, דורך וועלכען מען וועט אונז אריינלאדען אין די לונגען דעם גיפטיגען פאסגען-גאז?

די פיהרער פון די מלוכות האבען גענומען דעם מאנאפאל אויף פערשפרייטען די לאזונגען פון שלום. דאס איז נישט געפעהרליך, ווייל עס איז אויסגערעכנט אויף עקספארט. דאס וועט נישט אפשוואכען דעם קריגערישען גייסט, ווייל קיינער נעהמט דאס נישט זעהר ערנסט. דיזעלבע שלום-פערשפרייטער רעדען אינדערהיים מיט עקעל וועגען שלום. ווען עמיצער פון די דייטשע שרייבער וואלט זיך דערוועגט צו רעדען וועגען שלום דאס, וואס עס זאגט היטלער, וואלט ער געגאנגען אין קאנצענטראציאנס-לאגער. דאס ווארט „פאציפיסט" איז אין דייטשלאנד א זידעל-ווארט, אבער לאמיר זיין גערעכטיג: צי דערוועקט נישט דאס ווארט אויך ביי אונז א שמייכעל? (וו. ל.)

א. סלאנימסקי

„א הארץ איז נישט פון אייזען״

א קאפיטעל פון ראמאן „אויף פעלדער״ פון יודישער קאלאניזאציע אין ראטענפערבאנד

פון פרץ הירשביין*)

— לאז צרות, ביילקע; זאל זי געהן איהר אייגענעם וועג. בעסער האט מען בעדארפט אפ־נעמען די האנט, איידער כ׳האב זי אנגעריהרט. כ׳וויל גאט, זי איז מיר שוין נישט מעהר קיין קינד; א שונא איז זי מיר געווארען — ווי א יעדער משומד׳ניק. צי פינאנס־אינספעקטאר, וואס האט מיר אונטערגעקוקט, צי איך האלט נאך דעם קאפ גלייך, נאר זי, ביילקע, אויב דו ווילסט פאהרען קיין מאסקווע דיך לערנען, — וועל איך צוליב דיר דא בלייבען... ווארים, אויב כ׳וועל אוועק פונדאנען, וועט מען מיך ווידער דעקלאסירען... און הער־מאלט — זייט איהר גארנישט ווערט אויף דער וועלט...

ס׳איז אריינגעקומען קאוואלסקי׳ס יונגערער בחור, נחום.

— וואס זיצט איהר אין דער פינסטער, איהר האט נישט קיין קעראסין?

— מען האט זיך געפוילט אנצינדען ליכט, — האט וואוזע געענטפערט — סיי־ווי וועט מען דאך באלד בעדארפען אריבערגעהען צו אייך.

— כ׳בין דעריבער געקומען אייך רופען; לאנע האט מיך געשיקט.

— לאנע!... — האבען ביידע, וואוזע און ביילקע, זיך פערוואונדערט.

— יא, לאנע, זי איז ביי אונז, דער אגראנאם איז אויך ביי אונז.

— קום אריין, נחום, קום אהער, דערצייל, וואס די האסט געגעסען וועטשערע — האט זיך ביילקע געוואונצעלט.

כ׳הער, נחום, אז ווינטערצו קלייבסטו זיך קיין מאסקווע — וועט מען דיך אפלאזען? האט וואוזע געפרעגט, שוין כמעט אין טיר.

— ביז ווינטער איז נאך ווייט, וואס נישט, ביילקע? זעהר ווייט... מען וועט נאך בעדארפען אקערען און ווידער זייען — — —

וואוזע ברודער איז בכיוון ארויסגעגאנגען פאר אויס, כדי די יונגווארג לאזען אליין.

— פונוואנען ווייסט דיין טאטע, אז כ׳קלער פאהרען קיין מאסקווע? איך האב נאך דאך אפילו מיט אונזערע נישט גערעדט... בעז״ע וואלט מיר זיך פאר״ אנגעבראכען די ביינער — דו האסט דערציילט?

— אפשר האב איך דערציילט — האט ביילקע איהם גענומען פאר אנ׳אויער און צוגעצויגען זיין פנים צו זיך — מיר׳ן ביידע פאהרען — האט זי מיט איהר ווארימען אטעם אריינגערעדט איהם אין אויער אריין — ביידע וועלען מיר פאהר׳ען... בסיוען מיר איצטער געהען צו אייך. נחום?

— נישט שיהן אוועקצוגעהען; לאמיר אבי־ וואגען דיין טאטען. כ׳וויל הערען, וואס מען וועט זיך רעדען — מסתמא וועט מען זיך קריגען.

ווען די זענען אריינגעקומען אין שטוב אריין, זענען שוין ביי די קאוואלסקי׳ס כמעט אלע געווען פערזאמעלט. צווי וואנט־לעמפלעך האבען בעלייכטען די שטוב. פון אויבענאן ביים טיש איז געזעסען דער אגראנאם לערנער; פון זיין רעכטער האנט לאנע און סימקע; און פון דער לינקער האנט — בערע און יוסף.

כ׳אשע אסטראווער האט גערעדט:

— א הארץ איז נישט פון אייזען, דאס זעהט מען דאך; ווארים, אז נישט — וואלט דאס הארץ נישט אויסגעהאלטען. ס׳וואלטען די צרות איבערגעגרייזט... טאקע, ווי אזוי קאן מען פועל׳ן ביי די קינדער, די זאלען אהער אריבערקומען? וואס וועלען די אלטווארג דא טאן? מען וועט זיך באר ארויסשלאגען פון די כוחות... פארוואס זאל די מלוכה נישט אנשרייבען אויף די קינדער, זיי זאלען אזוי נישט א מאך טאן מיט דער האנט אויף טאטע־מאמע? כ׳קלער, וואס וועט פון מיר און פון מיין שמערלען ווערען, אויב די קינדער מיינע וועלען נישט אויסקומען העלפען און לעבען מיט טאטע־מאמע? וואס דאגט איהר, א הארץ איז טאקע פון אייזען?... — האט זי אנגעשטעלט איהרע פערטרערטע אויגען צום אויבענאן וואו דער אגראנאם איז געזעסען.

— איהר האט זיך איינגערעדט, חבר׳טע אסטראווער, אז איהר און אייער מאן זענען אלטע לייט; לאכט איך אויס פון דער יונגווארג... וועלען זיי קומען — איז גוט; וועלען אייער׳ע קינדער נישט קומען — וועלען אנקומען קינדער פון אנדערע טאטע־מאמע און העלפען בויען יודישע דערפער אין קרים...

שמערל אסטראווער האט זיך געשמאלצען נאך נחת; זיין זאפרען באהרד איז נאך ליכטיגער געווארען פון זיין כאשע׳ס קלוגע רייד און פון אגראנאם׳ס ענטפער.

— איז שוין טאקע דער זומער אוועק, חבר אגראנאם? — האט קאסאי געפרעגט — פונוואנען הויבט מען ווידער אן, חבר אגראנאם?

— מען וועט אנהויבען וואו מען האט איבערגעלאזען — האט בערע זיך איינגעמישט — ווער ס׳וועט פאהרען אויפ׳ן ווינטער אהיים — וועט פאהרען; דערוויל בעדארף מען זיך נעמען פאר דעם אקער, אויפרייסען די ערד פאר ווינטער־זריעה.

ריטשיק, וואס איז אויף די דאזיגע ווערטער אריינגעקומען, האט פון זיין ארט ביים טיר פרעג געטאן:

— ווינטער־זריעה? וואו וועט מען נעמען ווינטער־זריעה, אויב די מלוכה איז געקומען און האט כמעט די גאנצע תבואה צוגענומען?

— איהר דאגה׳ט פאר אלעמען, חבר ריטשיק, — האט לערנער גוטמוטיג געענטפערט — ביי אייך איז נאך פערהאנען א ביסעל תבואה; און כ׳גלויב, חברים, אז איצטער איז נישט די צייט צו רעדען פון דעם...

לאנע האט איבערגעריסען דער אנגעצויגענעם שמועס:

— כ׳וויל וויסען חבר לערנער, צי טראכט מען שוין אין די מלוכה־קרייזען, ביים דזשאינט און ביים אזעט פון בייזע איבערוואנדלע״ער פאר אונזער דארף. מיר זענען געבליבען די הינטערשטע־שטעליגע. ווען איך וואלט וויסען, אז מיר וועלען בלייבען ביי צעהן הייזער — וואלט איך דא גארנישט אנגעהויבען, אונז האט מען פערלאזען, חבר לערנער; מיר זענען ביי אייך שטיפקינדער.

— לאנע און איך וועלען ווינטערצו אוועק אין די שטעטלעך און אגיטירען פאר קרים... קענסט עס דערצעהלען, לאנע — האט סימקע א פערראיטעלטע ביז איבער די אויערען, שטאמלענדיג געזאגט:

— אט דאס פערשטעה איך — האט רייזעל קאוואלסקי, מיט מאמישער שמחה געזאגט — אט דאס וואלט געהאלפען... בערע קלויבט זיך אויך פאהרען איבער די שטעטלעך.

— הערשעל רוקט זיך אויף אונז א ווינטער... אט באלד, אט באלד און מיר וועלען דא ווערען איינגעפרוירען.

אלע האבען געווענדט די אויגען צו וואוזען, וואס איז א בלאסער געשטאנען נישט ווייט פון טיר. ער האט ביי זיך געפוילט צו רעדען געגען זיין טאכטער:

— מיין לאנע זאגט, זי וועט זיך לאזען איבער די שטעטלעך, ארויסצוטרייבען קיין קרים א יודישען עולם... מען וואלט זיך בעסער בעדארפט אבהיטען, און מיט א רוהיגען קאפ אדורכטראכטען, צי ס׳איז בכלל א תכלית דא צו בלייבען. פון דעם ביסעל תבואה האט מען א העלפט צוגענומען... מען וועט ווינטער צו פאלען איינאיינעם מיט די פאר בהמות.

— די מלוכה היט אונז אפ, חבר ברודער; און דער דזשאינט ווייסט אויך, אז א ווינטער וועט קומען — האט לערנער שטיל געזאגט.

— כ׳בין זיכער, אז ביי די ברודערס וועט מען פון הונגער נישט שטארבען — האט בערע קאלט איבערגערעדט צו וואוזען.

— פונוואנען ווייסטו אזוי זיכער, אז ביי די ברודערס וועט מען נישט שטארבען פון הונגער?

— האט וואוזע א פיטעל צעשראקען געפרעגט און פון דער זייט געקוקט וואס פאר אנ׳איינדרוק זיינע רייד מאכען אויף לאנען.

לאנע האט נישט דערווארט, אז איהר פאטער וועט ארויסקומען מיט זיינע רייד איצטער אויף דער פערזאמלונג. פערקעהרט, זי האט געהאפט, אז אונטער דער ווירקונג פון איהר צוזאמענשטויס מיט איהר פאטער, וועט זיין פערלאנג מיט איהר זיך איבערצובעטען — וועט ער גאר עפעס אנדערש רעדען. האט זי בעשטימט, איצטער מיט איהם קיין מחלוקת נישט פערפיהרען פאר אלעמען אין די אויגען. איהרע מחשבות זענען געלאפען און דערלאפען צוריק צום פאטער און ס׳האט איהר ס׳הארץ שטארק פערקלעמט, זי האט געוואלט איבערשרייען א טיפען ווייטאג און נישט געוואוסט פון וואס אנצוהויבען.

— לאמיר ארויס אין פעלד. אנליגען א פייער, ביים פייער וועט מען נאך קאנען אלץ ארומרעדען — האט לאנע געזאגט און זיך אויך אנגעהויבען דערנעהנטער׳ן צו דער טיר.

און טיר האט זיך לאנע אנגעשלאגען אן וואוזע ברודער׳ס בליקען; אין זיינע אויגען איז געווען דער אויסדרוק פון א געשלאגענעם קאלב, וואס קוקט מיט רחמנות און שרעק, בשעת דאס בלוט שטראמט פון אויפגעשניטענעם האלז. לאנע האט עס בעמערקט און אזוי עס אויפגענומען. שוין אין טיר, האט זי אויסגעשריגען צום אויבענאן

— פאר די ברודערס זאלט איהר אויך קיין מורא נישט האבען; זיי וועלען זיך נישט צעלויפען... און אויב די נויט וועט קומען, וועלען די ברודערס נישט עסען מעהר פון די. וואס וועלען בעדארפען ליידען. די ברודער׳ס וועלען ליידען מיט אלעמען צוגלייך. קומט ארויס דרויסען! — האט זי מונטער גערופען דעם עולם.

דרויסען האט לאנע גענומען לערנען אונטער׳ן ארעם, האט איהם אנגעצויגען אין א זייט און איהם איינגעזאגט גלייך אין פנים אריין:

— צו זעלטען קומט איהר צו אונז, חבר לערנער... דאס וואס איהר האט אונז היינט געזאגט, בעדארפען מיר אפטער צו הערען.

— דאגה׳ט נישט, חבר׳טע ברודער. איבער איהר וועט אייער דארף מיטאמאל אזוי א וואקס טאן, אז איהר וועט זיך אליין נישט דערקענען. העהט, איהר אליין זאלט נישט זיין געפאלען ביי זיך... כ׳האב בעמערקט א טרויער אין אייערע אויגען...

— כא־כא־כא — האט לאנע זיך קלינגענדיג צעלאכט. — קום אהער, סימקע, לאמיר בעהמען זיצען חבר לערנער צו די און בעווייזען וואס פאר גוטע מיידעלעך מיר זענען. איהר וועט זעהען, נאר מיר געהן בעצאהלען מיט גוטס פאר גוטס... חבר ראטנער, יוסף, קום מיט אונז! כא־כא־כא.

אלע פיר זענען געגאנגען, געלאכט און אליין נישט געוואוסט פארוואס. אריינקומענדיג צו די קרעפשמערס האט סימקע אנגעצייגט אין א טיפען מעלטער א ברויט־ראשטשינע און זיך געווענדעט צו יוסף:

— זייט מוחל, טאַ״ אַרוים די העמד און פערקנעפט מיר דעם ברויט... ברויט באקען און נייען דארף ווער געהערען צו ... מענער... זייט־זשע מוחל, בעווייזט וואס די קאנסט!

יוסף האט קינדיש געפאלגט. האט אפגעווארשען די העמד און פערקראכט אין דער ראשטשינע אריין, בשעת סימקע האט צוגעשאטען מעהל, אז יוסף איז שוין געווען ביז צו די עלענבויגענס אין טייג, האט לאנע א וואונק געטאן צו סימקען, און ביידע מיידעלעך — איינע האט איהם אנגענומען ביי איין אויער און די אנדערע ביים צווייטען אויער — האבען אנגעקושט זיינע קלייענדיגע באקען.

יוסף׳ס פנים האט זיך אנגעצונדען; א נאריש שמייכל איז ער געשטאנען מיט אויסגעשפרייטע הענט איבער די עלענבויגנס אין טייג פערשמירטע הענט, און נישט געוואוסט וואס צו טאן מיט זיך...

— אזוי צאהלט מען ביי אונז פאר גוטסקייט, חבר לערנער; אז איהר וועט עס פערדינען — וועט מען אייך אויך גוט בעצאהלען, כא־כא־כא — האט לאנע געלאכט, בשעת אלע האבען מיטגעלאכט.

אבער פאר לאנע׳ס דמיון איז נאך אלץ געשטאנען איהר פאטער, ווי ער קלאפט זיך אין ברוסט און שרייט: „איך בין א נצלי־כער מענש, זאל מען מיך לאזען לעבען!...״

*) זעה „נייער פאלקסבלאט״ נומער 276.

„האלבע יודן״ און „פערטעל יודן״ אין היטלער׳ס דייטשלאנד

זיי איז נאך ערגער ווי די אמת׳ע יודען. — היטלער׳ס צייטונגען רופען זיי „יודישע ממזרים״.—א הארצרייסענדער בריף פון א דייטשער מוטער

פון דוד איינהארן

אויב מען מיינט, אז ערגער ווי די יודען אין היטלער׳ס דייטשלאנד איז שוין דארטען מעהר קיינעם נישט, האט מען א טעות. עס זענען פערהאן מענשען אין דייטשלאנד, וואס זייער צאהל איז פיל גרעסער פון דער צאהל יודען דארטען, און זייער לאגע איז נאך פערצווייפעלטער. דאס זענען די האלבע און פערטעל יודען.

די יודען קאנען זיך נאך טרייסטען, אז זייע״ע ליידען האבען ארויסגערופען א ריזיגען פראטעסט איבער דער וועלט, אז אין אלע לענדער געפינען זיך זייערע ברידער, וואס מיטליידען מיט זיי און שטעהן גרייט זיי צו העלפען, מיט וואס איינער קאן. וועגען די אומגליקליכע מענשען אבער רעדט קיינער נישט, און קיינער שטרעקט נישט אויס צו זיי קיין ברידערליכע האנט. די האלב און פערטעל יודען זענען איינגאנצען איינזאם.

געגען די געהט איצט א העצע אין דייטשלאנד, וואס שטייגט איבער די יודען־העצע. זיי ווערען פערפאלגט, אויסגעשלאסען פון דער געזעלשאפט, ארויסגעווארפען פון זייער ארבייט. מען בעהאנדעלט זיי בוכשטעבליך ווי קרעציגע. און די דאזיגע אומגליקליכע מענשען ווייסען אפילו נישט פארוואס און צוליב וואס זיי ליידען.

פערהאן מאסען פון זיי וואס האבען גארנישט געוואוסט, אז זיי האבען ערגעץ וואו א יודישע באבע. פיל פון זיי זענען עכטע בלאנדע גע״מאנער, פערביסענע מאנא־כיסטען. און אפילו איבערצייגטע היטלעריסטען.

א בריף אזא איז איצט ערשינען אין דער „דייטשער פרייהייט״. און עס איז כדאי דא איבערצוגעבען ווארט פאר ווארט. די אומגליקליכע מוטער שרייבט:

„איך וויל אין קורצען שילדערען מיין קליינעם פערזענליכען שיקזאל. ער איז גענוג וויכטיג, ווייל אזוי ווי איך ליידען הונדערטער טויזענטער מענשען אין היטלער׳ס דייטשלאנד.

„מיין מאן איז אלס אפיצער געפאלען אין דער מלחמה פאר׳ן דייטשען פאטערלאנד, איך האב געמוזט מיט אייגענע כחות אויסהאדעווען מיינע פינף קינדער. מיינע דריי זיהן האבען געענדיגט אוניווערזיטעט און די צוויי טעכטער האבען חתונה געהאט.

„די יונגסטע טאכטער האט גענומען פאר א מאן אנ׳אדוואקאט, א זוהן פון א זעהר אנגעזעהענעם פראפעסאר, וועמעס פאטער איז געווען א פריינד פון מיין מאן.

„פלוצלונג, ווען דער טאג פון באיקאט איז געקומען, האט דער שוועהר פון מיין יונגסטער טאכטער דערזעהען זיין נאמען אויף דער באיקאט־ליסטע. וואס איז געשעהען? זיין מוטער איז געווען א יודיש קינד. — א זאך וואס אפילו זיין פרוי האט נאך א פערציג־יאהריגען צוזאמענלעבען נישט געוואוסט. שרעק און פערצווייפלונג איז בעפאלען די גאנצע פאמיליע, — מיינע עלטערען, ברידער, זיהן, זייערע פרויען און קינדער, איבער־הויפט די שנור און די אייניקלעך פון דעם נישט־גערמאנישען שוועהר.

„איהר קאנט זיך פארשטעלען די פערצווייפלונג פון די צעהנדליגער טויזענטער עכט־גערמאנישע קריסטען, וועלכע זענען פלוצלונג אריינגעפאלען אין אנ׳אומגליק. צוערשט האבען אלע גוטע פריינד מיט אונז מיטגעפיהלט און זענען געווען אויפגערעגט געגען די פערפאלגער. ביסלעכווייז אבער האבען די זיך אנגעהויבען שרעקען. עס איז אין דייטשלאנד איצט א געפאהר צו זיין בעפריינדעט מיט מענשען וואס שטאמען ערגעץ וואו אפ פון יודען.

„וואס זאל איצט מיין טאכטער טאן? זאל זי זיך מיט איהר מאן גט׳ען נאך א צעהן־יאהריגען גליקליכען פאמיליען־לעבען? מיט דריי קינדער, געזונטע, בלאנדע, מיט אנ׳עכט גערמאנישען אויסזעהן? זי האט דאך פון זיין יודישער באבען גארנישט געוואוסט. פאר־וואס זאל זי, אלס קריסטין, און מיר אלע עכטע גערמאנער, מיט איהר צוזאמען אזוי ביטער ליידען??

„ווער קאן דאס צוזעהען די יסורים פון א מוטער, ווען איהרע געליבטע קינדער ווער׳ען פערפאלגט און אין חרם איינגעליגט, אלס נישט קיין עכט־גערמאנישע „ממזרים״, בשעת א וועלכער עס איז עכט־גערמאנישער פערברעכער וועט אלס פאטער די גערמאנישע ראסע נישט פערשמוצען?

„מיין איידים איז צוליב זיין יודישער אפשטאמונג אפגעזאגט געווארען פון זיין שטעלע. זיין יונגערע שוועסטער האט געמוזט אפזאגען דעם שידוך מיט אנ׳עכט־גערמאנישען חתן, וועלכער האט איהר ביז דעם מאמענט ממש פערפאלגט מיט זיין ליבע. איצט ווערט די פון איהם אויסגעמיטען ווי א מגפה.

„איך אליין, אלס עכטע גערמאנערין, קוק פערצווייפעלט צו דעם דאזיגען גאנצען עלענד, וואס איז איבער מיינע אייניקלעך געקומען. וואו זאל איך זוכען א טרייסט? אפשר ביי דער היטלעריסטישער קירכע פון די אזוי־גערופענע „דייטשע קריסטען״, וועלכע שרעקען זיך נישט פאר אין דער קירכע און איבער אפענע קברים צו העצען קעגען יודען — אלץ אין נאמען פון קריסטוס׳ן, דעם גרעסטען יודען פון אלע צייטען?״

דער דאזיגער הארצגעשריי פון אנ׳עכט־גערמאנישער מוטער גיט שוין א בעגריף וועגען דעם שרעקליכען היטלער־גיהנום, וואו עס ווערען פערפייניגט ביז צום טויט הונדערטער טויזענטער אומשולדיגע מענשען, וואס זייער גאנץ פערברעכען בעשטעהט אין דעם, וואס זייער באבע איז געווען א יודיש קינד.

ווי אזוי די העצע געגען די אומגליקליכע מענשען ווערט געפיהרט, קען דיענען אלס ביישפיל אנ׳ארטיקעל פון דער היטלעריסטישער צייטונג „פרענקישעס פאלק״, אונטער׳ן קעפעל „יודישע ממזרים״. אט וואס דער שרייבער האט דארטען:

„די רעגירונג־שאנדע איז ביי אונז גענוג געשעהן. אויך ביירנס (א שטאט אין בייערן) איז גענוג געפינען מיט יודישע ממזרים, לעבעדיגע מצבות אויף דעם פערראט אין דער שאנדע, וואס דייטשע מענער און פרויען זענען בעגאנגען געגען דעם דייטשען בלוט. מען זעהט זיי, די דאזיגע ממזרים, ארומלויפען צווישען אונז, און אויף זייער פנים ליגט אויסגעגאסען די פרעכקייט. זייער קרומער נאז, די ארויסגעשטופטע אויגען, אומרוהיגע מינעס, — דאס זענען די געוועהנליכע פנימ׳ער פון די ממזרים. מען זאל מיט אלע אלט־טעסטאמענטישע (ביבלישע) מיטלען אזעלכע שעדליכע צייכענס פון דעם דייטשען קערפער אויסברענען״.

דאס איז בלויז איין בלימעלע פון דער פינסטערער בלוטיגער העצע. און דא שטעהען די פראטעסטאנטישע און קאטוילישע קירכען און קוקען רוהיג צו ווי מען פערפייניגט איבער צוויי מיליאן גוטע קריסטען בלויז דערפאר, ווייל די שטאמען אפ פון דעמזעלבען פאלק, פון וועלכען יעזוס האט אפגעשטאמט.

נאר הונדערט מאל אז אך און וועה איז צו די דאזיגע קריסטליכע קירכען! זייער לאגע איז גענוג ביטעריג און די זענען טיעף געפאלען.

איינגעצוליבען און דרייען, מיט קנעכטישער היטלעריסטישער אונטערטעניגקייט, שטעהען די דייטשע גלחים און פאסטארס און הער׳ען אויס מיט א זיסען שמייכעלע פון די היטלעריסטען אזעלכע רעדעס, וואס שפייען איבעראַך דער קריסטליכער רעליגיע אין פנים.

דער אפקעהר פון דעם גאט פון ליבע און פארגעבונג און דער אומקעהר צו דעם פערצייטיגען קריגס־גאט ציא — דאס איז די איצטיגע היטלעריסטישע רעליגיע און גייסטיגער לעבען.

רעכט און לעבען
יורידישע ביילאגע פון „נייעם פאלקסבלאט"

וואס פאר א קאטעגאריע פאטענט איז יעדע אונטערנעמונג מחויב אויסצוקויפען!

ס'דערנעהנטערט זיך דער טערמין, ווען אלע אונטערנעהמונגען וועלען מוזען זיין פערזעהען מיט פאטענטען אויפן יאהר 1934. דעריבער איז כדאי זיך צו בעקענען מיט דער אנגענומענער פאטענטען קלאסיפיקאציע.

אפהענגיג פון כאראקטער פון דער אונטערנעהמונג, זעהט דאס געזעץ פאר 4-ערליי פאטענטען: האנדעלס, אינדוסטרי, יאהרמארק און פאר אינדוסטריעלע בעשעפטיגונגען. מיר וועלען זיך אפשטעלען בלויז אויף די ערשטע צוויי. קודם כל וועגען פאטענטען פאר האנדעלס אונטערנעהמונגען וועלכע פאטענטען זענען פארהאן 5 קאטעגאריעס:

אלזא א פאטענט ערשטע קאטעגאריע זענען מחויב אויסצוקויפען אונטערנעהמונגען וועלכע פיהרען אויסשליסליך

א הורט-האנדעל

ד. ה. זיי פערקויפען אלערליי סחורות אין גרעסערע סכומים צו סוחרים און פאבריקאנטען צו דער דאזיגער קאטעגאריע געהערען אויך אונטערנעהמונגען, וועלכע פערנעהמען זיך מיט אויפקויפען (סקופ) רוי-שטאפען, לאנדווירטשאפטליכע און לאנד פראדוקטען, בהמות, צופות און אנדערע סחורות אפילו אויך אויף עקספארט אז זייער יעהרליכער אומזאץ בעטרעפט איבער א האלבען מיליאן זל. זיי טארען נישט אויסהאלטען קיין ספעציעל געשעפט. זיי מעגען אבער יא בעזיצען אומעטום לאגערן; א פאטענט ערשטע קאטעגאריע מוזען דעסגלייכען אויך אויסקויפען פאלגענדע אונטערנעהמונגען: קרעדיט-אנשטאלטען מיט א גרונד-קאפיטאל איבער א האלבען מיליאן זל. באנקהייזער, ליוועראנטען און אנטרעפענערען ביי א טראנזאקציע איבער 4 הונדערט טויזענד זלאטעס, קאמיסיאנס-הייזער, עקספעדיציע, טראנספארט-אונטערנעהמונגען, וועלכע בעזיצען פיליעס, אינטערנעהמונגען, וועלכע נעהמען אן אויף לאגער סחורות, אכסניה'ס מיט א פערסאנאל פון איבער 20 מענשען, האטעלען מיט איבער 100 צימערן, פענסיאנאטען מיט איבער 50 צימערן, אפטייקען מיט מעהר ווי 8 אנגעשטעלטע, קינא'ס מיט איבער 5 הונדערט פלעצער. טעאטערס און סאלעס מיט איבער 750 פלעצער.

א פאטענט צווייטע קאטעגאריע דארפען אויסקויפען אונטערנעהמונגען, וועלכע פיהרען א

דעטייל-האנדעל

ד. ה. זיי פערקויפען כלערליי סחורות אין קלענערע סכומים צו קליינע סוחרים און פערברויכער אדער פאר אנ'ענצעל-פערקויף אפילו בלויז צו פערברויכער מיט אויסגעוועהלטע לוקסוס-סחורות. א פאטענט צווייטע קאטעגאריע מוזען דעסגלייכען אויסקויפען אונטערנעמונגען, וועלכע פיהרען א סקופ ביי יעהרליכען אומזאץ פון הונדערט ביז 5 הונדערט טויזענד זלאטעס, קרעדיט-אנשטאלטען מיט א גרונד-קאפיטאל פון 50 ביז 5 הונדערט טויזענד זלאטעס, וועקסעל-קאנטארען, ליוועראנטען און אנטרעפענערען ביי טראנזאקציעס פון 80 ביז 4 הונדערט טויזענד זלאטעס, פיליעס און אפטיילונגען פון קאמיסיאנס-הייזער, עקספעדיציע, טראנספארט-אונטערנעמונגען, קאמיסיאנס, עקספעדיציע און טראנספארט-אונטערנעמונגען, וועלכע האבען נישט קיין פיליעס, טעכנישע, אינפארמאציע און פערמיטלונגס-ביוראס, אכסניה'ס מיט א פערזאנאל פון 10 ביז 20 פערזאן, אכסניה'ס מיט רעסטאראנען ביי א פערזאנאל ביז 10 מענשען, האטעלען און מעבלירטע צימערן פון 20 ביז 100, פענסיאנאטען פון 12 ביז 50 צימערן, בוכהאנדלונגען מיט א פערזאנאל פון איבער 5 מענשען, שפיטאלען איבער 10 בעטען, אפטייקען ביי א פערזאנאל פון 3 ביז 8 פערזאן. באד-אנשטאלטען מיט בעזונדערע קאבינעס מיט איבער 20 וואנעס. קינעס מיט פלעצער פון 150 ביז 500, טעאטערס מיט סאלעס פון 3 הונדערט ביז 750 פלעצער, פערלאגען פון טעגליכע צייטונגען, רעקלאמע-ביוראס, בוכהאלטעריש-רעוויזיע-ביוראס מיט מעהר ווי 2 אנגעשטעלטע, אונטערנעמונגען מיט מעהר ווי 3 טאקסובוסעס אדער מעהר ווי 1 אויטאבוס. אונטערנעמונגען ארויסצובארגען פילמען און געשיקטקייט-אפאראטען. פארוויילונגס-זאלען, גאראזשען פאר מעהר ווי 10 אויטעס.

א פאטענט דריטע קאטעגאריע זענען מחויב אויסצוקויפען האנדעלס-אונטערנעמונגען, וועלכע פיהרען א

גאנצעל-פערקויף

פון אלערליי אויסשליסליך איינפאכע סחורות בלויז די פערברויכער, אנ'אונטערנעהמונג פון דער דאזיגער קאטעגאריע מוז זיך געפינען אין א 1 שטובינען לאקאל. בעשעפטיגט איז אזא אונטערנעמונג קענען זיין א חוץ'ן איינגענטימער אדער ווער פון זיין משפחה נאר 1 דערוואקסענער סוביעקט. פערזאנען, יונגערע, ווי 17 יאהר און עלטערע ווי 55 יאהר ווערען גערעכענט אין דעם 2 פאר איינעם.

דריטע קאטעגאריע דארפען אויך אויסקויפען קאפעטעריע-קראמען, מאגאזין-סטאציעס, בוכהאלטערישע ביוראס (ביז 2 מיטארבייטער), טאקסובוסעס (ביז 3 אויטאבוסען (1), בוכהאנדלונגען, ביבליאטעקען, לאבאראטאריעס. שאפער און מאנקשולען, גאראזשען ביז 10 אויטאס, אונטערנעהמונגען, וועלכע בעשעפטיגען זיך מיט סקופ ביי א יעהרליכען אומזאץ פון 20 ביז 100 טויזענד פערלאגען פון וואכענבלעטער. ביטשריפטען-ביוראס, קרעדיט-אנשטאלטען מיט א גרונד-קאפיטאל פון 20 ביז 50 טויזענד זלאטעס קליינע אכסניעס אהן נעטראנקען, ליוועראנטען און אנטרעפענער ביי א טראנזאקציע פון 20 ביז 80 טויזענד זלאטעס, בילארד-זאלען, האטעלען פון 6 ביז 20 צימערן, פענסיאנאטען פון 2 ביז 12 צימערן; אמבולאטאריעס, שפיטאלען ביז 10 בעטען, אפטייקען ביז 3 אנגעשטעלטע, באד-אנשטאלטען אהן קאבינעס ביז 20 וואנעס, קינאס ביז 150 פלעצער, טעאטערס ביז 3 הונדערט פלעצער, גליטשערייען.

א פאטענט 4-טע קאטעגאריע קויפען אויס אונטערנעהמונגען, וועלכע פערקויפען איינפאכע סחורות צום פערברויך און געפינען זיך אין קליינע אוביקאציעס, נישט נעהנטער צו קיין צימער, געוועלב (בודקעס). בעשעפטיגט מוז זיין דער איינענטימער אדער זיין בני-בית און נישט קיין פרעמדער מענש. א פאטענט 4-טע קאטעגאריע מעגען אויך אויסקויפען אינטערנעהמונגען, וועלכע פערנעהמען זיך מיט סקופ ביי א יעהרליכען אומזאץ ביז 20 טויזענט זלאטעס, קאאפעראטיווע קרעדיט-אנשטאלטען, ליוועראציעס און אנטרעפענערען ביי א טראנזאקציע ביז 20 טויזענט זל. איבערזעצונג- און מאשין-שרייב-ביוראס, קאלטע געטראנקען (כלאדניעס), האטעלען ביז 6 צימערן, מאגלען, פערקויף פון אויטאמאטען, 1 טאקסובוס, געשיקטקייט-אפאראט, אויסבארגען קאסטיומען און קליידער.

וואנדער-האנדעל

דער בעוועגליכער האנדעל נעמט ארום 2 קאטעגאריעס V A און V B. אויפ'ן סמך פון א פאטענט V A קען מען פערקויפען סחורות פון א וואגען (נישט פון קיין אויטא), דאגעגען א פאטענט V B בערעכטיגט צו פערקויפען סחורות פון א קעסטעל. זאק, וואליזע, קויש, אויף וויפיל דער איינענטימער טראגט זיי אליין ארום. א וואנדער-האנדעל מעג מען אויפ'ן שטח פון קאנגרעס-פוילען פיהרען נאר איבער דערפער, וואס שייך שטעט און שטעטלעך מעג מען ארומטראגען שפייז-ארטיקלען, צייטונגען, ביכער.

א פאטענט V A מעגען אויך אויסקויפען וואנדערענדע טעאטער-טרופעס און קינאס.

וויכטיגע ענטשיידונגען פון העכסטען געריכט

פערברעכענס צום שאדען א קרעדיטאר

דער ארטיקעל 282 פון שטראף-קאדעקס, וועלכער זעהט פאר א שטראף ביז 2 יאהר תפיסה פאר בעהאלטען, אנטווערטען (צו שאנדען מאכען) אדער בעלאסטען מיט (פיקציווע תביעות) זאנ'אייגענטום האט אנ'אנווענדונג נישט בלויז דאן, ווען די אויסגערעכנטע שטראפבארע טאטען זענען בעגאנגען געווארען נאך דער זאכעטשע, נאר אפילו אויך אין דעם פאל, ווען די דאזיגע טאטען זענען בעגאנגען געווארען פאר דער זאכעטשע, קוים זענען זיי אונטערגענומען געווארען בכדי דער זאכבציגער וואנה אוממעגליך צו מאכען די עקזעקוציע (פון צובעמשפטען חוב.

פורמאנעס, האנטווערקער און אומזאץ-שטייער

לויט'ן אוסטאוו פון אינדוסטרי-שטייער זענען בעפרייט פון דער פליכט צו צאהלען אומזאץ-שטייער די יעניגע בעלי-מלאכות, וועלכע ארבייטען אליין אדער העכסטענס מיט איין משפחה-מיטגליד און האבען א האנטווערקער-קארטע. דער כלל בעציהט זיך אויך צו פורמאנעס, דראשקעס, ריסארקעס, לאסט אין ראל-וועגען געזיצער, הגם זיי זענען נישט מחויב פארצושטעלען קיין האנטווערקער-קארטען. דער זעלבער כלל איז דעסגלייכען אויך חל אויף טאקסובקער-בעזיצער.

סובלאקאטארען און עקסמיסיע-פראצעסען

אין אנ'עקסמיסיע-פראצעס געגען הויפט-לאקאטאר מוז אויך מיטגעקלאגט ווערען דער סובלאקאטאר אפילו אויך אין דעם פאל, ווען ס'האנדעלט זיך וועגען אנ'אלירעם פון הויפט-לאקאטאר, דער דאזיגער כלל איז איינער פון די יסודות פון לאקאטארען-שוץ - געזעץ, וועלכען דער נייער קאדעקס פון דער ציווילער פראצעדור האט נישט אפגעשאפט און נישט געקענט אפשאפען.

פערזיכערונג פון גייסטיגע ארבייטער

די בעשטימונג, אז פערזיכערען אין פאל פון ארבייטסלאזיגקייט זענען מחויב אונטערנעהמער וועלכע בעשעפטיגען מינדעסטענס 5 געריבענע מענשען, האט אנ'אנווענדונג נאר לגבי די פיזישע ארבייטער. וואס שייך גייסטיגע, מוזען זיי פערזיכערט ווערען, אומאפהענגיג פון דער צאהל בעשעפטיגטע אין דער זעלבער אונטערנעהמונג ארבייטער.

ליציטאציע פון א הויז

דער נייער קאדעקס פון דער ציווילער פראצעדור זעהט נישט פאר אזא כלל, אז אויב דאס דירה-געלד קאן אין משך פון 2 יאהר דעקען דעם געמאהנטען חוב, קאן די עקזעקוציע צום גוף נישט געווענדעט ווערען.

פריווילעגיע פון חובות

דער נייער קאדעקס פון ציוויל פראצעדור בעפארצוגט נישט קיין חובות פאר לעבענס-מיטלען בים צוטיילען די איינגעפלאסענע סומע פון א ליציטאציע צווישען די פערשידענע פערפאנדירענדע קרעדיטארען.

רכילות

אויסדריקען זיך אויף דער אדרעס פון אנ'אכסניה, אז דארט איז א „בייזול" און א פערבאטען. אט וועלכען ס'דראהט א שטראף, קוים איז דער שולדיגער דעם פערברעך בעגאנגען צוליב קאנקורענץ טעמים, קאן ער אויך צוגעצויגען ווערען צו פעראנטווארטליכקייט פאר ס'ייבען א נישט געוויסענהאפטע קאנקורענץ מיט אלע רעכטליכע קאנסעקווענצען.

פארוואס ער האט חתונה געהאט

פון לי'א ראבינס.

ביי א טישעל אין א רעסטאראן, זענען געזעסען א מאן און א פרוי. ביידע האבען געשוויגען.

א באהעלטענע אינטימע פערבינדונג האט עקזיסטירט צווישען זיי ביידען.

די צוויי מענשען זענען אבער נישט געווען מאן און ווייב.

די פרוי האט גענומען א ציגאר פון דיין פעקעל וואס איז געלעגען אויפ'ן טיש. ער האט זיך געאיילט צו געבען איהר פייער. זי האט קאקעטיש א צערטעל געטאן זיין האנט ווען ער האט צוגעטראגען די שוועבעלע צו דעם סיגארעט אין איהר מויל.

זי האט ארויסגעלאזט א מויל רויך, און איהם בעטראכט ווי ער קנעט קייקעלעך פון ברויט.

— אבער דו מוזט צוגעבען, — האט זי געזאגט

— זי איז נישט אזא שעהנע ווי איך.

— ניין, — האט ער געענטפערט. — דו ביסט שענער.

— און פריהער ביזטו געווען פריי. דו ביזט נישט געווען צוגעבונדען. איך האב פון דיר גאר נישט געפאדערט. איך בין נישט דיין ווייב, דו האסט נאר געגעסט און ביזט אנטלאפען...

זי האט אראפגעלעגט איהר האנט אויף זיינע און געצוואונגען איהם אהן ווערטער ארייןצוקוקען איהר אין די אויגען.

— טא פארוואס האסטו חתונה געהאט? — האט זי געפרעגט.

ער האט באר צושטרייט די פינגער פון דיין האנט אויפ'ן טיש אלט אויסדרוק אז עס איז שווער צו ערקלערען די זאך.

— איך בין דיר מיאוס געווארען? — האט זי געפרעגט.

— ניין, פערקעהרט — האט ער געענטפערט.— זינט איך בין לעצטענס געווארען פערליבט אין דיר נאך ליידענשאפטליכער ווי פריהער. איך האב דאס דיר שוין געזאגט.

— באר וואס?..

— מיר איז מיאוס געווארען דער אויסבעהאלטען זיך.

— מיין טייערער! — האט זי אויסגעשריגען ביים געפיהל.

— און איך בין געווען איפערזיכטיג, — האט ער פארגעזעצט, — איפערזיכטיג...

— איפערזיכטיג? — האט זי איבערגעפרעגט

— איך פערשטעה נישט אויף וועמען ביזטו געווען איפערזיכטיג? דו ווייסט גאנץ גוט, אז איך ליב דיך.

— איך בין געווען איפערזיכטיג אויף דיין מאן.

— אבער, טייערער מיינער, וואס'סט פאר מיר אלץ מעהר א רעטעניש. אוועקנעמען מיר פון איהם האסטו נישט געוואלט. חתונה האבען מיט מיר האסטו נישט געוואלט. און ווען איך האב געוואלט פערלאזען איהם, האסטו מיר נישט געלאזט.

— איך ווייס, — האט ער געזאגט. — אבער איך בין געווען איפערזיכטיג אויף איהם.

זי האט א שמייכעל געטאן מיט צערטליכער איראניע.

— נאך אלעמען, מיין טייערער, ער איז דאך מיין מאן. ער וואלט בעדארפט זיין איפערזיכטיג, און נישט דו.

— ער... דיין מאן האט נישט געוואוסט.

אבער איך ווייס.

— קענסט מיר נישט [illegible] צו גלויבען אז דאס האט דיך געטריבען צו חתונה האבען, — האט זי געזאגט.

— די זאך איז אזוי, — האט ער אנגעהויבען

— איך בין געווען עלענד. עס איז מיר געווען אומעטיג. איך האב קיינעם נישט געהאט.

— אבער דו האסט געהאט מיך. מיין טייערער, — האט זי איהם דערמאנט.

ריכטיג — האט ער געזאגט, — אבער דאס איז נאך געווען ערגער. נאך יעדען מאל וואס איך האב זיך געזעהען מיט דיר, האב איך זיך געפיהלט נאך עלענטער, איינזאמער, איינער אליין...

— איך פערשטעה נישט — האט זי זיך מודה געווען.

— עס איז איינפאך — האט ער געזאגט, און איז שוין איצט געווען נייגעריג איהר צו ערקלערען זיינע געפיהלען, ארויסברענגען דורך ווערטער זיינע געדאנקען.

— אלץ איז איינפאך, מיין טייערער, ווען מען פערשטעהט זיך. און דו ווייסט, אז איך האב דיך אימער געוואלט פערשטעהן, אריינטראכטען זיך אין דיינע געפיהלען, העלפען דיר. דו ווייסט גאנץ גוט, אז איך לעב שוין אזוי פיל יאהר א לעבען פון ליבקע צוליב דיר. ניין, פערענטפער זיך נישט... איך בעשולדיג דיך נישט. איך האב דיך ליב, אבער איך פיהל, אז עפעס האט דיר געפעהלט אין מיר. ווי באלד דו ביסט אוועק און חתונה געהאט מיט אנ'אנדערער.

— ווייל דו ביסט פערהייראט צו א צווייטען.

— האסטו דען מיך נישט געזעהען אפט גענוג ווען דו האסט געוואלט.

— ווארט, לאז מיר דיר ערקלערען די זאך אין פשוט'ע ווערטער — מיר זענען געגאנגען צוזאמען אין רעסטאראן. דו און ער און איך. מיר זענען געגאנגען אין טעאטער צוזאמען, פערבראכט יעדען שבת ביז שפעט ביינאכט. אבער צום סוף, ווען ס'איז געקומען צו געהען אהיים, ביזטו אוועק מיט איהם, און איך בין געבליבען אליין.

פיל מאל, ווען איך בין געזעסען ביז שפעט ביינאכט ביי זיך אין דער היים, האב איך געזעהען ווי איהר גרייט זיך צו געהען שלאפען. איך האב געזעהען, ווי ער נעמט דיר א קוש. אפטמאל, האב איך געזעהען אייך שוין אין אייערע נאכט קליידער. איך האב געזעהען ווי זיינע ארעמס רינגלען דיך ארום נאך אלידער איך פערמאך די טיר. און איך האב געוואוסט, אז נאך אלידער איך, געהט ארויס טער די טרעפ ליגסטו שוין אין זיינע ארעמס, איך בין פערברענט געווארען פון איפערזיכט. איך האב דאס נישט געקענט לײדען...

— אה, טייערער מיינער, געליבטער מיינער!

— האט זי געמורמעלט, — אבער געליבט האב איך דיך, נאר דיך... געליטען האב איך דאך מעהר ווי דו... דו ביזט אוועק... א פרייער, אבער איך איך בין געבליבען...

— ניין, נישט דאס אליין בין איך אויסען — האט ער איהר איבערגעשלאגען איהרע רייד. איך האב נישט געקענט פערטראגען דעם עלענט, איך האב געפיהלט, אז איך מוז אויך האבען א היים. איך מוז אויך האבען אימיצען וואס זאל ווארטען אויף מיר, ווען איך קום אהיים. איך זאל נישט דארפען קומען אהיים צו שטומע ווענט...

— און דו האסט זיך מיט איהר בעקענט, און מיט איהר חתונה געהאט.

— אמוויניגסטען איך בין נישט עלענט מעהר, אז איך קום אהיים שפעט ביינאכט, ווייס איך, אז...

זי האט פערשטעלט איהר געזיכט מיט די הענט, און אויסגערופען:

— ניין! ניין!! זאג דאס נישט... פערענדיג נישט וואס דו ווילסט זאגען. איך קען דאס נישט פערטראגען. איך וועל געהען איינע אליין א היים, צו מיין פאלשען לעבען, מיין מארטירערטום... איך קען דאס נישט פערלירען... איך בעט דיך, לאמיר נישט רעדען מעהר... מיין הארץ ווערט צעריסען פון וועהטאג און איפערזוכט.

— יא. — האט ער געזאגט, צורופענדיג דעם קעלנער, צו בעצאהלען. — איצט דארפען מיר ביידע זיך היטען.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

זונטאג 3 טן כסלו תרצ"ד

דעצעמבער
זון-אויפגאנג 7.08
זון-אונטערגאנג 3.35

פרייטאג האט מען איז לאדז נישט געשאכטען קיין בהמות

דער ווידערשטאנד פון די שעכטער געגען איבערנעהמען די שחיטה דורך דער קהלה

פון פארגאנגענעם פרייטאג האט די קהלה אי בערגענומען די שחיטה אין לאדז. ווי בעקאנט, איז דאס איבערנעהמען די שחיטה געקומען צו א הסכם צווישען די שוחטים און אנדערע בעראמטע און דער קהלה און ס'איז אונטערגעשריבען געווארען אן ענטשפרעכענדען אפמאך. שוין פריהער איז אויך געווען די הסכמה פון לאדזער ראבינאט. א ווידערשטאנד איז באר געקומען מצד די שעכטער-הויטאוניקעס, וועלכע האבען מאטיווירט זייער שטעלונג מיט דעם, וואס נאכ'ן איבערנעהמען די שחיטה וועט פלייש טייערער ווערען. די קהלה לייקענט קאטעגאריש אפ.

צוליב דעם דאזיגען ווידערשטאנד האבען די לאדזער שעכטער פרייטאג נישט געשאכטען אין די לאדזער שעכט-הייזער קיין איין בהמה. פלייש האט מען געברענגט פון דער פרעמד, אבער אין הסכם מיט די בעשלוסען, וואס זענען אנגענומען געווארען אויף דער דאנערשטאגדיגער קאנפערענץ אין דער וואיעוואדזשאפט, איז אויף דעם צוגעפיהרטען פלייש א"ויפגעלעגט געווארען א שטעמפעל „צוגעפיהרט-פלייש" און א חוץ דעם, לויז דעם אויפטראג פון ראבינאט א שטעמפעל „טריפה". צו קיין הסכם איז נאך ביז נעכטען ביינאכט נישט געקומען און העכט וואהרשיינליך, וועלען די שעכטער אויך היינט נישט שעכטען אין לאדז.

קהלה גיט נישט מעהר איהר לאקאל און פערסאנאל

אויף אויסצאהלען די אונטערשטיצונגען די פליטים פון דייטשלאנד

אין צוזאמענהאנג מיט דער לעצטער געשעהעניש אין קהלה, וועלכע איז געווען פארבונדען מיט א שטורם און אויסקלאפען די שויבען, דורך די פליטים פון דייטשלאנד, וועלכע האבען נישט בעקומען אויסגעצאהלט די אונטערשטיצונג, האט די קהלה-פערוואלטונג בעשלאסען: 1) נישט מעהר אפצוגעבען דעם לאקאל פון דער קהלה אויף אויס צוצאהלען די פליטים – אונטערשטיצונגען, וועלכע ווערען געגעבען דורכ'ן הילפס-קאמיטעט פאר די פליטים פון דייטשלאנד און 2) צוריקצוציהען דעם פערסאנאל, וועלכער די קהלה האט בשעתו געהאט געגעבען צו רעגיסטרירען די פליטים און אויסצאהלען די אונטערשטיצונגען. וועגען בעשלוס פון דער קהלה-פערוואלטונג איז מיטגעטיילט געווארען דעם הילפס-קאמיטעט פאר די פליטים פון דייטשלאנד. די סיבה פון דעם בעשלוס איז די, וואס דער פליטים-קאמיטעט שיקט נישט צו דער קהלה די געלד-סומען, וואס זענען נויטיג אויף אויסצוצאהלען די אונטערשטיצונגען און די קהלה האט נישט קיין ספעציעלע פאנ'ען צו דעם צוועק.

דער פארטעל איז נישט שלעכט:

פאהר נישט אריין איז טויער, ווארום א סעקוועסטראטאר איז דארט...

(2) דעם 6 יולי ה. י. האט דער פוהרמאן פון דער פירמע „קרושע און ענדער" אין פאביאניץ יוזעף שאפראנסקי, געבראכט 45 שטיק באנוועל-סחורה און 127 רעשטלעך פאר דער פירמע „ל. וואסערמאן" אויף פילסודסקיעגא 70.

ווען ער איז אהינגעקומען פאר'ן הויז, האט איהם בעגעגענט עפיס א פערשוין, און בעפוילען ער זאל נישט אריינפאהרען אין טויער, מחמת ביי וואסערמאנען איז איצט א סעקוועסטראטאר און ס'איז דעריבער גלייכער, ער זאל אריינפאהרען אויף פאלודניאווא 18...

שאפראנסקי האט זיך געפאלגט, און איז אריינגעפאהרען אויף פאלודניאווא 18, וואו מ'האט דעם טראנספארט סחורה אריבערגעפעקעלט אויף א רעסארקע, און אין ערגיץ אוועקגעפיהרט.

שאפראנסקי האט געמיינט, אז אלץ טוט זיך עס אפ מיט וואסערמאנס ווילען און אזוי דארף עס זיין.

שפעטער, אז ער האט אבער איבערגעגעבען וועגען דעם ענין אין דער פירמע „קרושע און ענדער" — איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז אויף אזא אופן זענען פערשוואונדען געווארען 156 שטיק סחורה אין דעם ווערט פון 3 טויזענט זלאטעס.

מען האט פארפיהרט אן ענערגישע פאליציייאישע חקירה ודרישה, אין רעזולטאט פון וועלכער 5 פערשוין זענען נעכטען געשטאנען פאר'ן געריכט, אלס אויספיהרערס פון אזעלכע „מעסמאטענס".

דאס געריכט האט פערמשפט די שולדיגע: ישראל מענדעל דזשיאלאווסקי אויף אנדערטהאלבען יאהר טורמע, און כאסקעל וויערזשכאווסקי'ן, מרדכי פאקולאן, שלמה בירענשטיין און מענדעל שמואל לייב – צו דריטהאלבען יאהר טורמע.

פאר'ן מסר'ן איהם

איין געוועזענער קראנקען-קאסע-בעאמטער קלאגט אן דעם צווייטען געוועזענעם בעאמטען

(2) בשעתו האט דער געוועזענער רעפערענט אין דער היגער קראנקען-קאסע וולאדיסלאוו מאקאווסקי פערמסרט דעם לייטער פון דער עווידענץ ביי דער קראנקען-קאסע, אלעקסאנדער יאנקאווסקי, אז ער איז בעגאנגען א רייהע מיסברויכען און האט גענומען לאפובקעס.

יאנקאווסקי האט דאן אנגעקלאגט מאקאווסקי'ן אין געריכט, און אין 2 אינסטאנצען איז מאקאווסקי פרייגעשפראכען געווארען, ווייל ער האט דערוויזען, אז זיין מסירה איז געווען א בעגרינדעטע...

נעכטען איז דער פראצעס ווידער פארגעקומען אין היגען קרייז-געריכט, אלס אין אן'אפעלאציע-אינסטאנץ, וואו מאקאווסקי האט פאר איין פארוואורף בעקומען א פסק 2 חדשים ארעסט, אבער אויפן יסוד פון דער אמנעסטיע איז איהם די שטראף בעשענקט געווארען.

מורא'דיגער טויט פון א זויג-קינד

די באבע האט דאס קינד נישט ווילענדיג אפגעקאכט...

(2) אויף 6. שערפיען-גאס 94 איז עהער-נעכטען אין אוונד געשעהען א שרעקליכע זאך:

מאריא פאוועלטשיק האט געוואשען וועש אין א באליע, און נעבען איהר איז אין א וויגעלע געלעגען איהר עטליך-חדשים'דיג איינקעל קושישטאף יאבלאנסקי.

די פאוועלטשיק'ן האט אין א געוויסען מאמענט ארונטערגענומען פון דער קיך א קאכעדיגען טאפ וואסער און איז נעבאנגען ארייגיסען אין דער באליע.

זי האט זיך אבער דערביי אויסגעגליטשט, דער טאפ איז ארויסגעפאלען פון איהרע הענד, און דאס גאנצע וואסער האט בעגאסען און בוכשטעבליך אפגעקאכט דאס צופה'לע, וואס איז באלד אין מורא'דיגע יסורים געשטארבען.

פלוצלינגער טויט פון אן'ארבייטער ביי דער ארבייט

(2) נעכטען איז פלוצים געשטארבען ביי דער ארבייט אין דער כעמיקאליען - פאבריק „ווזשאסעק" (אויף 28 פולק קאניאווער שיטער 29) דער ארבייטער פיאטר גראבאווסקי (פון מיצקיעוויטשא 2).

דער פאגאטאוויע-דאקטאר האט בלויז געקאנט פעסטשטעלען זיין טויט פון הארץ-אנעווריזם.

TEATR REWJI KOMIKÓW
Al. I Maja 2.

היינט און פאלג. טעג!
ערעפנונג פון גרויסע
טורניר פון
אינטערנאציאנ.
רינג-קאמפען

Linja Polsko - Palestyńska
zawiadamia,
że okręt „POLONIA"
odpłynie z Konstancy
zamiast 13 grudnia b. r. dnia 27 grudnia b. r.

לאדזער טעקסטיל-סחורות איז קאנגא

קאמוניקאט פון דער האנדעלס-קאמער

לויט אן'אינפארמאציע פון פוילישען קאנסולאט אין בעלגיע איז דא א מעגליכקייט אפצוזעצען פוילישע טעקסטיל-אויסארבייטונגען אין קאנגא.

אין בעטראכט קומען: געדרוקטע בוימוואל-שטאפען, וואלענע דעקען, ארבייטער-בלוזען, העמדער, ביינוועלנע ספארט-זאקען, ביליגע אנצוגען, היטען, קראוואטען, נייגארן א. אנד.

ביליגער מאכען די אקציז-פאטענטען

פאדערט דער פערב. פון די האנדעלס-קאמערען

דער פערבאנד פון די האנדעלס-קאמערען האט בעשלאסען ארויסצוטרעטען צום פינאנץ-מיניסטעריום מיט א פארשלאג צו פערקלענערען דעם פרייז פון די אקציז-פאטענטען, וועלכע זענען בעדייטענד טייערער פון די האנדעלס-פאטענטען.

זיצונג פון די „פראצא"-פערוואלטונגען

(2) היינט אינדערפריה וועט אויף גלובנע 31 פארקומען א זיצונג פון פעראייניגט-פערוואלטונגען פונ'ם פערבאנד „פראצא". פארזיצער אויף דער זיצונג וועט זיין דעפ. וואשקיעוויטש. עס וועלען ארומגערעדט ווערען סיי ארגאניזאציאנעלע ענינים, סיי אנדערע אקטועלע פראגען, וואס זענען נוגע דעם ארבייטער-כלל.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: מ. קאצפערקיעוויטש (זגערזשער 54), י. סיטקיעוויטש (קאפערניקא 26), י. זונדעלעוויטש (פיעטריקאווער 25), ס. באיארסקי און וו. שאט (פשעיאזד 19), מ. ליפיעץ (פיעטריקאווער 193), ריכטער און לאבאדא (11 ליסטאפאד 86).

זיך גע'סמ'ט א יודישע פרוי

(2) צהערגעכטען ביינאכט האט זיך אויף מלינארסקא 2 פער'סמ'ט מיט טערפענטין די 35-יאהריגע אסתר געלבארט.

מ'האט ארויסגערופען פאגאטאוויע, וועלכע האט איהר אויסגעפלומפט דעם מאגען און איבערגעלאזט אויפ'ן ארט.

די סיבה פונ'ם זעלבסטמארד-פרוב איז נישט פעסטגעשטעלט געווארען.

Dr.
Wołkowyski
4 ציגעל-גאס 4, טעל. 16-90
נעהמט אן אין הויט- און ווענערישע
קראנקהייטען, מענער-שוועכע
אויפנאהמס-שעה'ן פון 1–8 מיטאג און 5–9 אוונד.

נו, אברהם, אברהם!

ער ענטפערט נישט, ווייל ער איז נישט קיין שוטה בן פיקהאלץ

(2) איינער אברהם פיקהאלץ איז לעצטענס בעווען אן'אפטער גאסט אין קאנסטאנטין, וואו ער האט זיך אנגעגעבען אלס רייכער סוחר פון זשעשאוו, וואס האנדעלט מיט וועש.

אז פיקהאלץ איז טאקע ער, און אז ער הייסט אזוי, און אז ער איז טאקי א רייכער סוחר האט ער דערוויזען דאקומענטאריש ד. ה. מיט א ביכעלע פון פ. ק. א. אויס'ן נאמען „אברהם פיקהאלץ".

האט ער געקויפט היבשע סכומים סחורה ביי ישראל קוטנער (קאנסטאנטין, לודזקא 25) און ביי יוזעף הענדליש (קאנסטאנטין, דלוגא 66), געקויפט אויף טויזענדער העמדער און זיי בעדעקט מיט טשעקען אויף פ. ק. א.

אז מען איז אבער געקומען מיט די דאזיגע טשעקען, האט זיך ארויסגעוויזען, אז ס'איז נישטא קיין דעקונג אויף זיי.

און אזוי ווי דער אברהם פיקהאלץ איז אויך נישטא, איז מען געלאפען אין דער פאליציי און געמאכט א געוואלד.

דארט האט זיך אגב ארויסגעוויזען, אז די 2 סוחרים זענען נישט די איינציגע בעשווינדעלטע „זכרים אין קאנסטאנטין", און איצט גיבען זיי אריין א געמיינזאמע אנקלאגע אין דער לאדזער פראקוראטור.

Dr. med. H. LUBICZ
ספעציאליסט פאר ווענערישע און געשלעכטס-קראנק.
צעגעלניאנא 7, טעל. 141-32.
נעהמט אן פון 8–10 פריה, פון 12–2 נאכמ. און פון 5–8 אוונד. זונטאג פון 9–11 בייטאג.

ווער איז דער ארויסגעבער פון דער בראשור

וועגן פארהיטונגס-מיטלען געגען גאז-אנגריפען?

קאמוניקאט פון דער לאדזשער סטאראסטווע

די סטאראסטווע מאכט אויפמערקזאם אויף א בראשורע א.ג. „די רעטונג פון דער פריוואטער באפעלקערונג" (זעלבסטבעשיצונג געגען גאז-אנגריפען). וועלכע איז ארויסגעגעבן אין קאטאוויץ, און איז פינאנדערגעשיקט געווארן צו פארשידענע אינסטיטוציעס, שולען א. ד. גל.

די דערמאנטע בראשורע, וועלכע ענטהאלט א סך פעהלערן בנוגע די פארהיטונגס-מיטלען געגען גאז=אנגריפען, קאסט 1 זלאטע. אין דער רעקלאמע איז נישט אנגעגעבן, אז די בראשורע איז א פריוואטע אויסגאבע, און דערמיט ווערט די באפעלקערונג אריינגעפיהרט אין א טעות, ווארום מ'קאן האבען דעם איינדרוק, אז זי איז ארויסגעגעבן פון א געזעלשאפטליכע אינסטיטוציע, וועלכע ווערט אונטערשטיצט פון דער רעגירונג.

זעלבסטמארד דורך... פראסט

בעפריי'ט געווארן פון טורמע און זיך געגאנגען נעהמען דאס לעבן

(2) עהערנעכטען אין דערפאריה האט מען אין וואלד געפונען דארף ראלאנדאווקי, בושעזשינער קרייז געפונען א כמעט איינגאנצען פערפרוירענע די 36-יעהריגע סטאניסלאווא באמבעל.

מען האט זי א מעהר טויטע, ווי א לעבעדיגע אפגעפיהרט אין א שפיטאל קיין סאמאשאוו.

ווי עס ווייזט זיך ארויס איז זי מיט צוויי טאג צוריק ארויסגעלאזט געווארן פון דער פעטריקאווער טורמע, וואו זי איז אפגעזעסען פינף חדשים פאר א גנבה, און זי איז צוריק געגאנגען אין איהר היימיש דארף זשארנאוויצע.

מען איז זיך משער, אז זי איז בכיוון געבליבען נעכטיגען אין וואלד, הכדי פערפרוירען צו ווערען אויף טויט און אזויארום פטור צו ווערען פון די קומענדיגע פארווארפען מצד איהרע דארפס-לייט.

אנ'אקושערקע, וואס „טרייבט=אפ" איהרע קליענטקעס אויף „יענער וועלט"...

2 קרבנות געשטארבען אין איין טאג פון פארבאטענע אפעראציעס

(2) אין שפיטאל פון דער קר.-קאסע אין פאביאניץ, איז עהערנעכטען געשטארבען פון א בלוט=פערגיפטונג די 20-יעהריגע סטאלארטשיק פון זד.-וואליע. פאר'ן טויט, האט זי איבערגעגעבן, אז זייענדיג מעוברת, האט זי זיך גלאזט מאכען אנ'אפעראציע פון דער אקושערקע פעלץ פון זד.-וואליע, ווארום די זעלבע אקושערקע איז בעקאנט אלס ספעצי'ליסטקע פון „אפטרייבען". באלד נאכ'ן „זשעטשיק", האט זי זיך באלד געפיהלט שלעכט, ווען מ'האט זי געבראכט אין שפיטאל, איז אבער שוין געווען צו שפעט.

דעמזעלבען טאג האט מען אין שפיטאל געבראכט נאך א קראנקע אויף צ בלוט-פערגיפטונג און זייענדיג אין גסיסה האט זי אויך דערצעהלט, אז די אקושערקע האט איהר געמאכט אנ'עהנליכע „אפעראציע".

די אקושערקע פ. איז נעכטען ארעסטירט געווארען.

א גרויסער
פעסטיוואל
פון דער
יודישער דיכטונג און קונסט
וועט זיין

די פייערליכע אקאדעמיע
צום יובילייי פון
משה בראדערזאנ'ס
20-יעהריגער ליטעראַרישער טעטיגקייט
מיטוואך, ד. 20 דעצעמבער
(לעצטער טאג חנוכה)
אין פילהארמאניע=זאל

געגען קאנצעסיע=סיסטעם אין אויטאבוסען=פערקעהר

בעראטונג אין צענטער. סוחרים-פאריין אין ווארשא

אין צוזאמענהאנג מיט דעם קאנצעסיע-סיסטעם, וואס מ'וועט איינגעפיהרט אין אויטאבוסען-פערקעהר, וואס בעדראהט די עקזיסטענץ פון די אויטאבוסען-בעזיצער, ווערט אין צענטראלען סוחרים-פאריין אין ווארשא (סענאטארסקא 22) פארקומען א בעראטונג פון די יודישע אויטאבוסען-בעזיצער, כדי זיך צו בעראטען וועגען דער געשאפענער לאגע, און די מיטלען, וואס דארפען אנגענומען ווערען.

די בעראטונג קומט פאר קומענדיגען מיטוואך, ד. 6=טען ד.ח. 12 פארמ.

לטובת דער אקציע דארפען זיך אלע יודישע אויטאבוס=בעזיצער בעטייליגען אין דער בעראטונג.

פירמעס י. בערלינסקי און מ. גוטמאן רעהאביליטירט

יחזקאל בערג פון זגערזש אונטערשטיצט ווייטער דאס היטלער=דייטשלאנד

פון אנטיהיטלעריסטישען ווירטשאפטליכען קאמיטעט אין לאדז טיילט מען מיט, אז די פירמעס: י. בערלינסקי (פעטריק. 60) און מ. גוטמאן (פעטריק. 37) האבען נאר איינמאל געקויפט רויה-שטאפען פון דייטשלאנד, ווייל זיי זענען אריינגעפיהרט געווארען אין א טעות. פארשטעלענדיג זיי האלענדישע פראכטען, צוליב דעם. וואס די דערמאנטע פירמעס האבען זיך פארפליכטעט מעהר נישט צו מאכען קיין שום טראנזאקציעס מיטן היטלער דייטשלאנד, אנערקענט דער קאמיטעט די דערמאנטע פירמעס פאר רעהאביליטירט.

דער קאמיטעט מאכט גלייכצייטיג בעקאנט, אז די פירמע יחזקאל בערג אין זגערזש (מיעל-טשארסקיעגא 12), נישט קוקענדיג אויף אלע התראות, בעציהט ווייטער רויהשטאפען פון דייטשלאנד. זאלען דאס אלע סוחרים און פאבריקאנטען וואס שטעהען מיט דער דערמאנטער פירמע אין האנדעלס-בעציהונגען נעמען צו קענטניס.

יודיש טעאטער „פילהארמאניע" נארוטאוויטש 20 טעל. 213-84.

היינט, זונטאג, 9 אוונט פרייזן פון 70 גר. ביז 2.20

לעצטע פארשטעלונגען פון

בן-ציון וויטלער

אין דעם אויסגעצייכנעטען אפערעטען-שלאגער

„יאנקא ציגיינער"

אין 2 אקטען מיט א פראלאג און עפילאג פון י. שטשאגאל.

בילעטען צו בעקומען ביי דער קאסע פון „פילהארמאניע"

ר. איזראעל

דירעקטאר אדאלף גאלד

סענסאציאנעל-שפאנענדער ראמאן פון יודישען לעבען

105

א'א' איין א'ריינגעקומען אינ'ם ערשטען צי-מער פון איהר וואוינונג און האט זיך שנעל אויס-געטון. צוליב דעם, וואס די טיר איז געווען פער-שלאסען, האט זי זיך איבערצייגט, אז גראף ראַ-שעוויטש איז אויך נישט פארהאן ביי איהר אין דער וואוינונג, אזוי ווי ער האט צוגעזאגט. אדא איז אויך אנ'אמת געווארען אומרוהיג. זי האט נישט געוואוסט, וואס דא איז פארגעקומען? מיט איהר אויסגעצייכנטן אינסטינקט האט זי דער-פיהלט, אז איבגאנצען אין אָרדענונג איז שוין דער ענין זיכער נישט, ביי איהר אין די געדאנקען האט שוין געגרייבעלט, אז אין דעם געפינט זיך די האנט פון באנעצקי, וועלכער שטעהט אמת פון דערווייטענס און האט שוין געוויס בעוויזען אפ-צושטעלן ראשעווישען פון אומטער איהר איינ-פלוס.

אדא איז אבער נישט געווען פון די נאַטורען, וועלכע זאלען זיך אזוי לייכט אונטערגעבען און באלד אפשטעלען פון וועג. זי האט נאך פון גע-האפט אויף ראשעוויטשען, זי איז שוין געווען זיכער, אז זי האט איהם אין איהר הענט, און ס'-האט זי פערדראסען, וואס ער האט זיך פון איהר ארויסגעגליטשט. ס'איז פאר איהר אויך איצט קלאר געווארען פארוואס ראשעוויטש האט אנגעשלעפט מיט'ן אויספיהרען דעם אטענטאט אויף באנעצקין. אבער זי האט געמאכט דעם אנשטעל אזוי ווי דאס וואלט זי איבגאנצען נישט געטשעפעט, הגם איהר הארץ איז שוין געווען זעהר אומרוהיג.

ווען זי האט אבער איבערגעטרעטען די שוועל פון צווייטען צימער, האט זי שוין פעהלוירען דאס גלייכגעוויכט. ווען זי וואלט נישט געהאט אזא שטאַר-קען כאראקטער, וואלט זי זיכער געפאלען אין חלשות. זי האט באלד דערזעהען דעם אומאָרדנונג, וואס האט געהערשט אין צימער און דערזעהען די אויסגעשניטענע שאנק, מיט איהר פליצקע אר-יענטאציע, האט זי באלד זיך געכאפט, אז די מא-הערוויל נישט מאכען קיין טומל און קיינער דערווייל נישט וויסען, וואס ס'איז ביי איהר געשעהען. זי האט דערבייער פערמאכט די טיר און געזאגט צו דער גאַרדעראב-פרוי, וועלכע איז געווען פערנומען מיט אויפהענגען אראפ בגדים אין דער שאנק אריין.

— גערטרוד, געהט איצט נישט אוועק צו מיר, איך דארף ערלעדיגען א וויכטיגען בריף, איך וויל זיך צונויפנעהמען די געדאנקען.

— גוט, מאדאם, געוויס שוין ווידער א נייעם אנגאזשעמענט. די מאדאם וואלט זיך שוין גע-דארפט אביסעל אפרוהען. מיר האבען דאך שוין אזוי פיל מאל וועגען דעם געשמועסט, אוי, די מא-דאם ווייסט נישט ווי אזוי צו היטען איהר געזונד. דאס וועט זיך אפרופען און זעהר שלעכט אפ-ווירקן.

— זיי רוהיג, גוטע גערטרוד, ס'האנדעלט זיך נישט וועגען קיין שום אנגאזשעמענט. מיר וועלען ווירקליך איצט פאהרען אביסעל זיך אפרוהען ער-גיץ-וואו.

אדא האט זיך גענומען ארומקוקען, וואס דא איז געשעהען, קודם-כל האט זי אריינגעקוקט אין דער געעפענטער שאנק און האט זיך דארט איבער-צייגט, אז דארט פעהלט איהר אפאראט, איהר רעכ-טע האנד, אהן וועלכען זי קען זיך נארנישט קיין עצה געבען, זי האט באלד צוגעמאכט די שאנק, געפרואווט דארט אלץ, אויך וויפיל דאס איז מעגליך געווען, אין א געוויסער ארדנונג, און דאן האט זי זיך אנגעהויבען ארומצוקוקען, וואס ס'פעהלט דארט ווייטער. און דא איז איהר נאך מעהר שלעכט געווארען, זי האט בעמערקט, אז עס פעהלט דאס פעקעל מיט איהרע דאקומענטען און קארעספאנדענץ.

— איצט איז אלץ פערלוירען, ער איז געווען קלוגער פון מיר, זיין גאנץ ענטלויפען פון לאדז איז געווען נאר אנ'אנשטעל, א גוט-צוגעטראכטע קונץ, אויף וועלכער זי האט זיך געלאזט כאפען. און ראשעוויטש איז נישטא...

דאס האט זי נאך מעהר געקרענקט. ער האט די סטראטעגיע זעהר גוט געפיהרט, ער האט גע-מאכט די אפענסיווע פון אלע זייטען מיטאמאל און געזוכט אויפ'ן גאנצען פראנט. דאס איז שוין אהן שום ספק, קיין קלייניגקייט איז דאס נישט געווען אויסער....

— א חוצף, האט זי צו זיך אליין גערעדט, אז ס'וועט זיך איהר צוריק איינגעבען צו געווינען ראשעוויטשען. אנדערש איז זי פערלוירען, זי מוז זיך איצט איבגאנצען איבערגעבען אין זיינע הענד, אבער וואו נעהמט מען איהם? צי געפינט ער זיך נאך דא אויפ'ן ארט, אדער איז ער שוין צו-זאמען מיט באנעצקין אויפ'ן וועג קיין פוילען?

מ'האט נישט געטארט פערשפילען קיין איין מאמענט, יעדע רגע איז געווען טייער. זי האט דעריבער גלייך גענומען דעם טעלעפאן אין האנד ארייין און אנגעקלונגען אין ראשעוויטשעס צימער. דאס האט באנעצקי געהאט פערשטאנען, אז אזוי וועט עס זיין און איז נאך פריהער איבערגעגאנ-גען מיט'ן גראף פון זיין וואוינונג אין דער וואוי-נונג פון גראף.

— איצט קלינגט זי, האט באנעצקי געזאגט, גערענק גראף האלט זיך שטארק און ברענגט זיך נישט איין, האלסט אזוי טון ווי מיר האבען אפ-גערעדט.

— האלא, האט דער גראף געענטפערט אויף דעם קלונג פון טעלעפאן מיט א שוואכער שטים.

— ראשעוויטש, דאס ביזטו.

— יא, טייערע אדא.

— און איך האב זיך געוואונדערט, וואס כ'-האב דיך נישט געטראפען ביי זיך אין צימער. דו האסט אויך נישט געוואר'ט אויף מיר נאכ'ן קאנ-צערט. דאס איז דאך גארנישט דיין געוואוינהייט.

— כ'קען זיך קוים ריהרען, כ'ווייס נישט פארוואס מיר איז עפעס פלוצלונג אזוי שלעכט געווארען דיצענדיג ביי דיר אין צימער, אז איך האב געמוזט אוועק צו מיר, כדי זיך צו ראטעווען.

— וואס איז דיר געשעהען?

— כ'ווייס אליין נישט, כ'בין געזעסען און געלייענט. פלוצלונג האב איך דערפיהלט עפעס אנ'אונאנגענעהמען ריח און באלד האב איך זיך דערפיהלט אזוי, ווי איך וואלט פערלוירען דאס בעוואוסטזיין. כ'האב זיך געפרובט צו שטארקען, מונטערען, אבער מיט יעדען מאמענט איז מיר געווארען אלץ ערגער און ערגער, אזוי אז כ'האב געמוזט אוועק און ערשט איצט ווערט מיר אביסעל בעסער.

— וואס רעדסטו און אפשר דארפסט דו מיין הילף? אפשר ווילסט דו, אז איך זאל ארויפקומען צו דיר?..

— ניין, אדא, ס'איז מעהר נישט נויטיג. איך פיהל זיך שוין פיל בעסער, איך פיהל זיך שוין אויף אזוי פיל שטארק, אז איך קען אראפ-קומען צו דיר.

— קום מיין טייערער קום. איך בין איבגאנצען ערשיטערט פון דעם, וואס דו האסט מיר דא איצט דערצעהלט.

(פארטזעצונג קומט).

דער אמת וועגן ענין שחיטה-געלד

צו דער רעדאקציע „נייער פאלקסבלאט“.

אינ'ם פרייטאג'דיגען נומער פון אייער חש. צייטונג איז געווען אפגעדרוקט אן ערקלערונג פונם פליישער-הורטאווניקעס-פעראיין וועגן ענין איבערנעהמען די שחיטה דורך דער יודישער קהלה.

היות די דאזיגע ווענדונג צו דער עפענטליכקייט האט בלויז דעם צוועק אויפצוהעצען מיט ליגענס, די יודישע בעפעלקערונג געגען דער קהלה, וואס האט בעשלאסען איבערצונעהמען די שחיטה אין איהרע הענד און מאכען א סוף צום ביזאהעריגען תהו ובהו, ערקלערט די קהלה-פערוואלטונג אט-וואס:

1) עס איז שקר וכזב, אז פרעזעס דעפ. י. ל. מינצבערג זאל האבען געזאגט די פליישער-הורטאווניקעס אויף א געמיינזאמער קאנפערענץ, אז „זיי צאהלען דאך נישט זייער געלד, מחמת זיי וועלען עס אפנעהמען ביי דער בעפעלקערונג“.

אויף דער דאזיגער קאנפערענץ זענען אנוועזענד געווען ווי. פרעזעס בערגער, פרנס רוס און צום סוף אויך ר' יוסל'ע פיינער.

2) אויב די יודישע קהלה האט אונטערן דרוק פון דער אויפזיכטס מאכט ענדליך געמוזט זיך ענטשליסען איבערצונעהמען די שחיטה, האט זי אין דער ערשטער רייה זיך געשטעלט די אויפגאבע בשום אופן נישט צו העכערען דאס שחיטה-געלד, וואס עס זאל קענען האבען א השפעה אויפ'ן העכערען די פרייזען פאר כשר פלייש.

אלס בעסטע ראיה דערצו קען דינען דער פאקט, וואס אויב ביז-אהער האבען די פליישער אין זייער קאלקולאציע, וועלכע איז בעשטעטיגט דורך דער מאכט, אויפגעגעבען 9 גילדען שחיטה געלד פון א בהמה, האט די יודישע קהלה בעשטימט בלויז 8 גילדען שחיטה-געלד.

עס קען אלזא דא אפילו קיין רייד נישט זיין וועגען גורם זיין העכערע פרייזען אויף פלייש.

3) די יודישע קהלה האט, איבערנעהמענדיג די שחיטה געשטעלט זיך בלויז דעם ציל געהעריג צו ארגאניזירען די אינערליכע פערהעלטנישען פון דער שחיטה, ווי אויך דאס אויפשטעלען אויף א געהעריגער הויך דעם ענין כשרות. דערביי האט די יודישע קהלה אין זין געהאט נישט צו בעעוולה'ען סיי די יודישע בעפעלקערונג, סיי די שוחטים, חתמים משגיחים וכדומה.

4) די יודישע קהלה האט בשום אופן נישט געוואלט און וויל נישט מאכען די שחיטה אלס בעיקר א מקור פון הכנסות. אויב זי רעכענט אויף וועלכע עס איז נישט מאטעריעלע נוצען, וועלען זיי ארויסדריגגען פונ'ם עצם ארגאניזירען דאס דאזיגע געביט און פונ'ם ארויספיהרען די שחיטה פונ'ם איצטיגען כאאטישען מצב.

די דאזיגע פרינציפען האט פרעזעס דעפ. י. ל. מינצבערג, געגעבען אן אויסדרוק די גאנצע צייט. זינט די פראגע פון איבערנעהמען די שחיטה איז געווארען אקטועל. זיי וועט די קהלה-פערוואלטונג בלייבען געטריי אויך אויף להבא.

די קהלה-פערוואלטונג האלט פאר איהר חוב פעסטצושטעלען, אז די פליישער-הורטאווניקעס האבען בשום אופן ביז'ן לעצטען טאג פונ'ם איבערנעמען די שחיטה נישט געוואלט אנטערהאנדלען וועגען די פרייזען פון שחיטה-געלד נאר כסדר גע'טענה'ט, אז „עפעס אן אינערליך געפיהל צווינגט זיי קאטעגאריש זיך ענטזאגענצושטעלען דעם איבערנעהמען די שחיטה“.

פערשטעהט זיך, אז מיט פערבארגענע „אינערליכע געפיהלען פון די פליישער-הורטאווניקעס“ האט די קהלה-פערוואלטונג צו קיין הסכם נישט געקענט קומען.

אזוי ווייט, אז אפילו דעם פארשלאג פון דער קהלה-פערוואלטונג צו בעשטימען א געמישטע קאמיסיע, וואס זאל זיך פערנעהמען מיט'ן ענין פרייזען, האבען די פליישער-הורטאווניקעס נישט געוואלט בשום אופן אקצעפטירען. דאגעגען האבען זיי געפאדערט פון דער יודישער קהלה 10 פראצ. פון דער ברוטא-הכנסה, ד. ה. איבער 50 טויזענד זל. א יאהר אויף אויסהאלטען זייער פעראיין, באשר די שוחטים האבען ביזאהער זיי דאס געגעבען.

דערויף האט אלזא די יודישע קהלה ענדליך איבערגענומען די שחיטה, אז זי זאל אויסהאלטען דעם פליישער-פעראיין און געבען דערויף פופציג טויזענד גילדען א יאהר!

די קהלה-פערוואלטונג ווענדט זיך דעריבער צו דער יודישער בעפעלקערונג נישט צו לאזען זיך פראוואצירען דורך בעוואוסטזיניגע שקרים, אז די יוד. קהלה האט בדעה צו בע'עולה'ען זי דורך כלומרשט העכערע פרייזען.

די יוד. קהלה פערזיכערט, אז, אויב די יוד. בעפעלקערונג וועט זיך צופאסען צום אויפרוף פון דער קהלה-פערוואלטונג און ראבינאט וועגען איינקויפען כשר פלייש. וועט דאס איבערנעהמען די שחיטה אהן שום ספק אין יעדער הינזיכט רעגולירען דעם ביזאהעריגען מצב און דינען אלס מוסטער פאר א סך אנדערע יוד. קהלות.

לאדז, ד. 1 דעצעמבער 1933.

די פערוואלטונג פון דער יודישער קהלה אין לאדז.

טעקסטיל-שטרייק אין טשענסטאכאוו

3 טויזענד ארבייטער געווארפען די ארבייט

(2) אין טשענסטאכאוו האט אויסגעבראכען א שטרייק פון די טעקסטיל-ארבייטער, אנ'ערך 3 טויזענד ארבייטער האבען געווארפען די ארבייט. דער קיעלצער ארבייטס-אינספעקטאר בעמיהט זיך צו ברענגען צו אן אויסגלייך פון די צדדים.

אויטא-קאטאסטראפע אויף א שאסעי

צוואנציג חזירים איינס-אוז-איינס זענען זיך פונאנדערגעלאפען

(2) דער 35-יעהריגער מאקסימיליאן קאטש האט נעכטען געפיהרט אין א לאסט-אויטא א לאדונג פון 20 לעבעדיגע חזירים.

אויפ'ן שאסעי פראשקי—וולוין האט זיך דער אויטא איבערגעקעהרט אין א גרוב, און שווער פערוואונדעט דעם חזירים-הענדלער, וועלכע מ'האט געמוזט אפפיהרען אין וולוינער שפיטאל.

די חזירים האבען „אויסגענוצט די גלעגענהייט“ און זענען זיך פונאנדערגעלאפען.

געקומען פון ווארשא קיין פעטריקאוו און זיך געסמט

(2) עהערנעכטען אין אוונט האט זיך כער סם'ט אין פעטריקאוו מיט אלון א געוויסער יאן שטשיגיעלסקי, וועלכער איז אהיינגעקומען פון הארשא. מחמת די לאגע זיינע איז זעהר א שווערע און ער איז נאך צו זיך נישט געקומען, איז מען נאך נישט דערגאנגען די סיבה, וואס עס האט דעם ווארשאווער גאסט געבראכט צום טראגישען שריט.

„הבימה“
אין לאדז!

חנה ראווינא, ע. בערטאנאף,
א. מעסקין א. א.
וועלען קירצליך איבעראשען לאדז
אין 100% פויליש-פאלעסטינישען קלאנג-פילם
SABRA
וואו? • ווען?
פרטים אין די ווייטערדיגע מורעות.

פעטריקאווער איינוואוינער פראפעסאר אין דעטראיט

(2) דער לאדזער ווארעוואדען-אמט האט בעקומען א ידיעה פון דעטראיט, אז דער פעטריקאווער איינוואוינער רודאלף טארטשינסקי איז נאמינירט געווארען אלס פראפעסאר פון דעם דארטיגען אוניווערזיטעט.

טארטשינסקי איז אויך בעקאנט אלס אויסגעצייכענטער ליטעראט און פובליציסט.

ערעפנונג פון ארטיסטישען קאבארעט „פעמינא“

פרייטאג איז ערעפענט געווארען דער ליטעראריש ארטיסטישער קאבארעט „פעמינא“ אין נעוו. לאקאל פון „נעגרא“, טראוגוטא 6.

די דירעקציע האט אנגאזשירט דעם שיינעם פוילישען אמאנט אנדזשיי קארעוויטש, דער פאפולערער באלטשיא קאמינסקי, די וואדעווילליסטקע דוסיא סאזאנאוויטשובנא, די טענצערין מילא קאמינסקא, די טענצערין אירענא דארליטשובנא, א אנסאמבל פון גירלסען און א טאנץ-דועט.

קאנפערענסיער — א. קארעוויטש.

צווישען די אנטראקטען וועט פארקומען א דאנסינג ביי דער בעטייליגונג פון אן ארקעסטער.

היינט וועט פארקומען צוויי פארשטעלונגען 9 און 12 אווענט.

היינט טאנץ-קאנצערט אין פילהארמאניע

היינט, זונטאג, 4 נאכמיטאג קומט פאר אין פילהארמאניע דער אנגעזאגטער אויפטריט פון דער בעריהמטער טענצערין פאולי נירענסקי (נירענשטיין), וועלכע איז אויפ'ן אינטערנאציאנאלען ארטיסטישע טאנץ-קאנקורס בעשאנקען געווארען מיט א זילבערנעם מעדאל.

נירענסקא וועט אין איהר היינטיגען פראגראם אויספיהרען די שענסטע טענץ פון איהר רייכען רעפערטואר. צ. א. הערליכע יאפאנישע און נעגער-טענץ.

ליידי ערלי און לייב יפה קומען קיין לאדז

ווי מיר הערען קומען אין די נאהענטסטע טעג קיין פוילען ליידי ערליי. די טאכטער פון פערשטארבענעם לארד מעלטשעט און שוויגערטאכטער פון געוועזענעם וויצע קעניג פון אינדיען לארד רידינג, ווי אויך דיכטער לייב יפה, דער הויפט-דירעקטאר פון קרן היסוד אין ירושלים.

אלגעמיינע פערזאמלונג

פון עלטערן-קאמיטעט ביים יודישען פרויען-גימנאזיום

די טעג איז פארגעקומען די אלגעמיינע יעהרליכע פערזאמלונג פון עלטערן-קאמיטעט ביים יודישען פרויען-גימנאזיום. דער פערזאמעלטער עולם בעעהרט מיט אויפשטעהען פון די ערטער דעם פערשטארבענעם ציוניסטישען מנהיג לעא מאצקין.

ד"ר. מ. בראנדשטעטער רעפערירט איבער די אויפגאבען און צילען פון די עלטערן-קאמיטעטען, די הויפט אויפגאבען זענען: 1) זעלבסט-ערציהונג פון די עלטערן און קולטיווירונג פון געזונדע ערציהונגס-יסודות; 2) די דערנעהנטערונג פון הויז און שולע; 3) געגענזייטיגע מאראלישע, מאטעריעלע און ערציהערישע אויפזיכט איבער די שול-יוגענד, כדי די דאזיגע אויפגאבען ווי געהעריג אדורכצופיהרען ווערט געשאפען א פעראבאנד פון אלע עלטערן-קאמיטעטען פון אלע גימנאזיעס, וועלכע געהערען צום פערבאנד פון יודישע מיטעלשולען אין פוילען. די טעטיגקייט האט זיך אויסגעדריקט הויפטזעכליך אין ערטיילונג פון סטיפענדיומס פאר אביטוריענטינס, וועלכע שטודירען אויסער אויף אלגעמיינע אוניווערזיטעטען אויך אין יודאאיסטישען אינסטיטוט, און פאר שילערינס, אך דער אביטוריענטינס, וועלכע פאהרען קיין ארץ ישראל; אמער-קאלאניע, שכר-למוד פאר אונבעמיטעלטע שילערינס, אויסגאבע פון פאפולער-פעדאגאגישער צייטשריפט „חוליות“.

א דיסקוסיע רופען ארויס די פראגען פון אויפזיכט איבער דער שול-יוגענד אויסער דער שולע איבער דער זומער-קאלאניע, איבער די אויפגאבען פון די עלטערן-קאמיטעטען. פון די וואונשען, וועלכע די אלגעמיינע פערזאמלונג האט אויסגעדריקט איז ווערט צו דערמאהנען די געגענזייטיגע פערזיכערונג פון עלטערן אין א טויט-פאל און דאס איינפיהרען די ענגלישע שפראך.

די ערגענצונגס - וואהלען גיבען פאלגענדען רעזולטאט: דאמען: בערלינסקא, ביאלער, זאהן, קאפציאוסקא, קראקאווסקא, מאקרסקא, ראבינזאהן, סאפיר, סקורא, סרעברניק, ווינדמאן און ה"ה: עקביא, ברין און שאליט.

אין רעוויזיר-קאמיטע די ה"ה: פאמעראנץ, מארגאליס און סאמאי.

Dr. med.
L. Berman
צעגעלניאנא 15, טעל. 07-149
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען, מענער-שוואכע-בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג.
אלע ארט אנאליזען.

קלאנג-קינא-טעאטער
ZACHETA
זגערזשער 26
היינט און פאלג. טעג!
די מאכטיגסטע לעבענס-דראמע פון דער איצטיגער צייט א. נ.
„די איבריגע“
אין דער הויפט-ראלען:
MAE MARCH, JAMES DON
אויסער'ן פראגראם:
„אין דער מלוכה פון זילבערנעם לייב“
קירצליך: „אונגארישע ליבע“
אנהויב פון די סעאנסען טעגליך 4.30 נ"מ
שבת און זונטאג—12.30 א זייגער בייטאג

ד"ר העללער
ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע
8 טראוגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אוונט.
זונטאג פון 11—2 מיטאג.
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל.
אונבעמיטעלטע -- לעטשניצע-פרייזן!

קלאנג-קינא
CAPITOL
די שענסטע קרעאציע פון דער בעריהמטער
היינט און פאלג. טעג
די וואונדערבארע ליבעס-פאעמא א. נ.
„דער שמייכעל פון גליק“
Norma Shearer. Frederik March
— אויסערן פראגראם —
א קלאנג-צוגאבע!
היינט און פאלג. טעג
אנהויב אין געוו. טעג 4.30 נאכמ.
שבת און זונטאג 12.30 בייטאג.

היינט און פאלגענדע טעג! א. ג Cecil B. de Mille'a היינט און פאלגענדע טעג!

„בונט פון יוגענד"

א פילם, וועגן וועלכן עס רעדט די גאנצע וועלט. 300 ארטיסטען און 500 סטאטיסטען נעהמען אנטייל אין דעם וואונדערשעהנעם פילם.

אויסערן פראגראם: קלאנג-צוגאבע פון „Paramount" — אנהייב 12 בייטאג.

קלאנג-קינא-טעאטער

„PALACE"

Piotrkowska 108.

אמבילינסטע און רעעלסטע קויפט מען

מעטאל-בעטען, מאטראצען אלער ארט

קינדער-וועגעלעך

אין א גרויסען אויסוואהל ווירשימאטשקעס, איינקאסטענס, פעלד-בעטען פאטענט „Perfekt" א.ד.גל.

בייי דער עלטסטער פירמע

J. B. WOŁKOWYSKI

פאבריקס-לאגער:

Łódź, Narutowicza 11, tel. 137-70

1896

צו בעדייטענד ביליגע פרייזען.

וועדקשטעל פון

שירמס

און שפאציר-שטעקענס

ס. פייגענבוים

לאדז, נארוטאוויטשא 19

צמפפעהלט אין א רייכען אויסוואהל פון קאלירטע דאמען- און מענער-שירמס און שטעקענס צו קאנקורענץ-פרייזען.

נעהמט אן אלערליי רעפאראטורען פון שירמס און שטעקענס.

אויך צו פערקויפען מאלאשען און באטען.

שיימלען

מיט פאריזער שריינדן און פערטיגע שייטלען ווערען ערשטקל. און טייל אויסגעפיהרט אויך אנדולאציע און מאניקור

ביי קערש, סקווערא 15

מאנטאג ד. 4 דעצעמבער ווערט ווידער געעפענט

פרידוואלד'ס

טאנץ-שולע

פאלודנאווא 10 10

שילער און שילערינס, טענצער און טענצערינס, קענען זיך מעלדען טעגליך פון 10 פרי ביז 10 אוו.

אכטונג, מחותנים!

איך גיב אפ דעם זאל אויף חתונות גרעסערע חתונות

גאנץ אומזאנסט.

קליינע אנאנסען

1 זלאטי אנאנאנס ביז 15 ווערטער 1 זלאטי

צו פערקויפען א 12-ער מאשין, 70 צענטימעטער, אין בעסטען צושטאנד אויך מיט ספעציעל פאנג. שרודמיעסקא 27, וו. 2 רייזמאן. 6581

צו פערקויפען א קעטעל-מאשין און א אבערלאק-מאשין. אפערטען אין אדמ. אונטער „100". 6559

ס'ווערט געזוכט א יונגערמאן מיט א סערטיפיקאט, עווענטועל א מיטעלשטאנד סערטיפיקאט, פינאנציעל בייהילפיג צו זיין, דורך פאהרען קיין ארץ-ישראל. צו ערפאהרען אין אדמיניסטראציע פון דער ציטונג. 6999

א זעלבסטשטענדיגער וועבער-מייסטער פון בענדער, וואס קען מוסטערן צייכנען אויף זשאקארד און שאפטמאשינען ארבייטען, זוכט א פאסטען. אפערטען אונטער „E. A. W." אין אדמ. פון דער ציטונג.

בוכהאלטער און רוטינירטער ביַלאנסיסט מיט לאנגיעהריגער פראקטיק האט נאך איניגע פרייע שטונדען. פאר אנערקענען די ביכער גאראנטיר איך מיט קויציע. פרייזען מעסיגע. 6574

Leon Krell, Piotrkowska 86, m. 37

עס איז פערלוירען געווארען אויף וואסכאדניע-גאס א פארטפעל מיט 20 זל. מזומן און א וועקסעל אויף 20 זל. אויסשטעלער י. שענוואלד, צאהלבאר דעם 1934 26/1. דער ערליכער פינדער ווערט געבעטען אפצוגעבן צו א. ד. טאבאק, וואולטשאנסקא 43 נעגען בעלוינונג. דער וועקסעל ווערט ערקלערט פאר אונגילטיג.

בוכהאלטעריע, פיהרען האנדעלס-ביכער און צוזאמענשטעלען בילאנסען לערנט אויס גרינדליך פאר 25 זל. מאשין-שרייבען לערנט אויס פולשטענדיג פאר 10 זל. — אינפארמאציעס אין ביורא צעגעלניאנא 25. 6496

MEBLE sypialnie, stołowe gabinety-stylowe, kredensy, garderoby, stoły, łóżka, krzesła. — Brzoża, róża, orzech, dąb piramida Sprzedaje na raty za mienia Stolarnia K. Galara, Warszawska 16, tel. 231-80. 6303

קאפעלושען רייניגט כעמיש. פאסא Pogotowie [illegible] מיט האפיק סיסטעם Krawieckie Kiersza. Wstąp Żeromskiego 91 dzwoń 163,30 6426

ענערגישע פערזאנען קענען פערדינען ביז 1000 זל. א מאנאט. אינפארמאציעס טרעפט: Towarzystwo Bankowe w Grodnie, ul. Hoovera 9

עס ווערען געזוכט אגענטען ספעציאליסטען אין דער קאלאניאל בראנזשע צו מעלדען זיך פון 11—2 און פון 4—8 אוונט „עמפיר" פיעטריקאווער 34, וו. 22 „Empire" 6524

ראקאלען

צו פערדינגען זאפארט 2 צימער און קוך מיט בעקוועמליכקייטען. קילינסקיעגא נומער 4, וואוינונג 48. 6580

Inteligentna osoba, kawaler, poszukuje małego pokoiku z niekrępującem wejściem — Ewentualnie wprowadziłby się do większego pokoju wspólnego. Oferty do administracji sub „20 zł. miesięcznie". 6664

לאקאלען מיט בעקוועמליכקייטען פון 4 צימער און 2 צימער מיט קוכען צו פערמיטען פאלודניאווא 28 פון 11 ביז 1 מיטאג. 7576

א געוועלב מיט שיינע איינריכטונג צו פערדינגען אויף טראוגוטא 2, אין די וואצארניע 6579

א שעהנע שטוב מיט 2 פענסטער ווי אויך א גרויס געוועלב און אויך א קלענערס צו פערמיטען. צו ערפאהרען ביי ווארשאווסקי, בזשעזשינער 57A 6661

איבערצוגעבען א געוועלב אהן א שטיב אין בעסטען פונקט פון דער שטאט פון זאפארט זעהר ביליג. לימאנאווסקיעגא 25, ביים שניידער Bronas

א בעקוועהם ארט צו שלאפען פאר א יונגערמאן ביי א יונג פאר-פאלק אפצוגעבען זאקאנטנא 12, וו. 27. 6660

א בעקוועם ארט צו שלאפען פאר א יונגעמאן אדער א פרויליין, שרודמיעסקא 100, וו. 7. 6649

א געוועלב מיט א שטוב, און א געמויערטע שאפע 4—7 מעטער מיט פראנט צו פערמיטען, זגערזשער 94, ביים [illegible] 7005

פרייע פאסטענס

א טאמבורירער א פירמא פאכמאן ווערט געזוכט צו גוטע ארבייט. די אדרעס צו ערפאהרען אין אדמיניסטראציע 6582

פערשידענעס

Zagubiono w piątek dn. 1/12 r. b. pół banknotu 100 zł. za № 7091343 Serja A. Znalazca zechce zwrócić za wynagrodzeniem Sz. Proport, Narutowicza 30, tel. 123-88. 6674

די בעסטע פרעזערוואטיווען (Olla) 50 פראצענט ביליגער פערקויפט „Centrala Gum", Piotrkowska 59 poprzeczna oficyna, 2 piętro. 6668

אווענד-קורסען פאר דערוואקסענע

א גרופע יודישע פעדאגאגען האבן געגרינדעט אווענד-קורסן כדי צו געבען די מעגליכקייט זיך ווייטער צו בילדען די, וועלכע האבען געמוזט איבעררייסען די לערע צוליב פערשידענע סיבות. די שילער ווערען סעגרעגירט אין גרופען. עס עקזיסטירט אויך א ספעציעלע גרופע פאר אנפענגער.

עס ווערט געלערנט לויט א פערלייכטערטע מעטאדע, וועלכע גאראנטירט שנעלע פארטשריט. די קורסן קומען פאר אין שול-לאקאל אויף סאלנא 9, 2-טער שט. פראנט. אויפ'ן ארט געפינט זיך א ביבליאטעק, ווי אויך טאגבלעטער, וואכן און חודש-שריפטן.

דער פרייז פון 5 זל. א חודש

אנשרייבונגען נעהמט אן די קאנצעלאריע פון דער שול פון 7—9 אוונט.

בעמערקונג: ווער עס וועט וועלען, וועט אויך קענען לערנען העבראיש, יודיש און אנדערע שפראכן. 5849

DR.

MANDELSOWA

przyjmuje obecnie

od 2—4 pp.

Tel. 122-02.

כירורגישער קאבינעט

Dra med.

M. Kantor

איז געווארען איבערגעטראגען אויף זשעלאנא 5

טעל. 112-22

נעהמט אן פון 1—3 און פון 6—8 אוו. קאסטשניצע-פרייזען.

כירורגישער קאבינעט

Dr. med

J. Szreiber

[illegible]

Narutowicza 9 tel. 122-95

אפעראציעס, אפאטרונקעס, הילט זשילאקעס א.א.וו. נעמט אן פון 2 ביז 3 און פון 7 ביז 8.30 אוו. לעטשניצע-פרייזען.

Dr. med. Niewiażski

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

נעהמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו. זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארטאג. בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

זיכערע הילף און א רפואה!

אהן אפעראציע, אהן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף ברוכען, פאר מענער, פרויען און קינדער, פערשידענע קאליקעס אין גוף, פאר הויקערס און פיס.

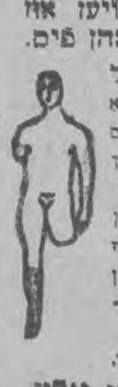

פערלאזט נישט די קראנקהייט, ווייל דער ווינקעל-ברוך ווערט גרויס ווי א מענשען-קאפ, און עס פאלט ארויין אין דעם פיס איז דער קראנקער אין א גרויסער סכנה, דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעלע געמאכטע הייל-באנדאזשען בעוואוסטע ווי דעם שטארקסטען ברוך, אויך פאר הויקערס, לייטונגען ספעציעלע הייל-גארסעטען און אפאראטען פאר פערקרימטע פיס און פלאטפיס, ווי אויך קינסטליכע געמאכטע פיס.

עמפפאנגט טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אוונט.

זייט דעם ערשטען אקטאבער ד. י. ווערען אלע קראנקע אין מיין ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט נור פון מיר פערזענליך בעהאנדעלט.

אכטונג

איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט

Specialist Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped

פון לעמבערג

Łódź, Wólczańska 10, tel. 221-77, front, parter.

מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

דערמיט מאך איך עפענטליך בעקאנט, אז נאכדעם ווי איך בין 3 מאל אפערירט געווארען אויף א ברוך-קראנקהייט און דאך אהן ערפאלג, האב איך מיך געווענדעט צום ה' דיר. י. ראפאפארט אין זיין ארטאפעדישען אנשטאלט אין לאדז, וואולטשאנסקא 10 (פראנט, פארטער) און נאך ארבייט זיין ספעצ. גומי-באנדאזש לויט זיין אויסגעצייכנעטע מעטאדע, וואס איז מיר פערלעגט געווארען דעם 9-טען פעברואר 1932, פיהל איך מיך זעהר גוט און איך בין פאלשטענדיג פעהיג צו פיזישע אנשטרענגונגען און פיהל מיך איבערהויפט אלס געזונדער מענש.

(—) R. Hartman, ul. Franciszkańska 34.

רוטינירטע

קראנקען-שוועסטער

מיט לאנגיעהריגער שפיטאל-פראקטיק — נעהמט אן דיזשורען, מאסאזשען און איינשפריצונגען. טעלעפאן 157-49.

מאטארען

עלעקטרישע, נייע און געניצטע. ביליגסטע בעצוגס-קוועלע! רעפעראטור ווערקשטעל. קאלעקטארען און אנלאסערבוי-אלער ארט עלעקטרישע אינסטאלאציעס Neon לייכטרוירען-רעקלאמע

Ing. J. Reicher & Co.

28 Południowa 28, tel. 21-000.

הויפט-בוכהאלטער

פון א גרויסער אקציען-געזעלשאפט, ערטיילט אונטעריכט אין בוכפיהרונג און אין פוילישער און ענגלישער האנדעלס-קארעספאנדענץ. צוגענגליכע פרייזען. אפערטען אונטער „גרופען-אונטערריכט" אין אדמ. פון „נייעם פאלקסבלאט".

Dr. med.

ALBERTGOTLIEB

אקושער גינעקאלאג

פיעטריקאווער 26 טעל. 177-50

נעהמט אן פון 9—11 און פון 4—7 אוו.

ליכטער אויף מאשין

ווערען אנגענומען אויסצונייען ביי

ג. גארדמאן, שרודמיעסקא 8

בעזונט איז אנאנצרי

Primeros PREZERWATYWY

איז די גאראנטיע פארן געזונט

Dr. med.

Z. Datyner

אוראלאג

ספעצ. פאר נירען, בלאז און אורין-קראנקה.

ZACHODNIA 59a, tel. 148-95.

נעהמט אן פון 2—3 און פון 6—8 אוו.

Dr.

S. Kantor

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע

וואוינט יעצט

Piotrkowska 90, tel. 129-45

נעמט אן פון 8—2 נאכמ. און פון 4—9 אוו., זונטאג און יום-טוב פון 8—2 נאכמ.

J. DOBROWOLSKI

choroby skórne i weneryczne

Nawrot 2, tel. 118-04.

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה

פאר'ן טעקסט	18	פריטאג און ערב-יו"ט 24 גר. אין דער זייט שפאלטען
אין טעקסט	10	60
זאג'ן טעקסט	12	18

אויסער דער שטאט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

נעקראלאגען — 20 גר. א מ/מ (אין דער זייט שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווערטער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר.

אבאנאמענט-פרייז: אין לאדז א חודש [illegible] מיט צושטעלען א היים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא — 1 דאל.

פרינציפיעל ווערען נישט צוריקגעשיקט מאנוסקריפטען. פאר'ן אינהאלט פון די אנאנסן איז די רעדאקציע נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע בעהאלט זיך די רעכט אפצושטעלען אנאנסן ווען זיי ווידערשפרעכן דעם פרינציפיעל פון דער צייטונג.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 24.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman